

FÖRSTA TILLÄGGSBUDGET FÖR ÅR 2012

ANTAGEN AV LAGTINGET 1.6.2012

Till Ålands lagting

Förslag till första tilläggsbudget för år 2012

ALLMÄN MOTIVERING

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 18/2011-2012

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar ett förslag till första tillägg till budgeten för år 2012. Förslaget till tilläggsbudget balanserar på en nettominusning om 2.699.000 euro. Om tilläggsbudgeten antas har totalt 340.736.000 euro budgeterats för år 2012.

Motionerna

I anslutning till budgetförslaget har tre budgetmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att landskapsregeringens förslag till första tillägg till budgeten för år 2012 antas med beaktande av utskottets motiveringar i betänkandet. Budgetmotionerna nr 17-19/2011-2012 föreslås förkastade.

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Allmänt

Landskapsregeringens förslag till första tillägg till budgeten för år 2012 innehåller en tämligen omfattande allmän motivering. Utskottet noterar att flertalet förslag har sin grund i landskapsregeringens regeringsprogram (meddelande nr 1/2011-2012).

Landskapets ekonomi

Konjunkturläget

Konjunkturläget i världsekonomin innehåller ljuspunkter men också kvarstående orosmoment. Orosmomenten i världsekonomin består av risken för en fortsatt avmattning i den kinesiska ekonomin samt risken för återhämtningen i USA kommer av sig. Krisen inom euroområdet förefaller därtill dröja kvar. Vidare kan en instabilitet i oljeproducerande regioner ge en uppgång i oljepriset.

För Ålands del förväntas inflationen på Åland bli lägre i år än under fjolåret och sjunka till i storleksordningen 2,6 procent. Ålands BNP tillväxt för-

väntas därtill öka till ca 2 procent. Ändå förväntas den långsiktiga BNP tillväxten bli relativt svag jämfört med Finland och Sverige.

Den öppna arbetslöshetsgraden ökade från år 2008 till 2010, men föll tillbaka något ifjol. Innevarande år beräknas den hålla sig strax under 3 procent. Ungdomsarbetslöshetsgraden är oroande då trenden är ökande. Enligt ÅSUB:s konjunkturbarometer för år 2012 är förväntningarna i fråga om tillväxt försiktigt positiva. Livsmedelsindustrin förväntar sig ett bra år. Övrig industri hyser en viss optimism även om omsättningen förefaller stagnera. Inom byggsektorn är förväntningarna försiktiga i förhållande till fjolåret. Handeln förväntas få en avmattning i sin omsättning och försämrad lönsamhet. Inom hotell- och restaurangsektorn tror man på förbättrad lönsamhet men försämrad omsättning. Inom transportsektorn förväntas det egna företagens utsikter förbättras. Inom Finans- och försäkringsbranschen samt sektorn för personliga tjänster råder det överlag optimism. Branschen företagstjänster är pessimistisk ifråga om utvecklingen på personalsidan. Inom primärnäringarna är förväntningarna negativa jämfört med under fjolåret.

En av de ekonomiska riskerna i framtagandet av budgeten är oljepriset som styrs av världsmarknaden. Landskapet Åland är, enligt vad utskottet erfarit, mer känsligt för förändringar i energipriser än övriga Finland.

Utskottet noterar att ÅSUB:s konjunkturbarometer baserar sig på uppgifter som insamlats under våren fram till och med april månad varför den senaste tidens utveckling både inom eurozonen och inom det åländska näringslivet inte kunnat beaktas.

Utskottet betonar att osäkerheten på marknaderna är fortsatt stor varför utskottet bedömer det svårt att bedöma framtidsutsikterna för den åländska ekonomin.

Landskapets budgetekonomi

Avräkningsbeloppet förväntas överstiga 200 miljoner euro år 2012. För de efterföljande åren 2013 till 2015 förväntas avräkningsbeloppet öka till ca 214,2 miljoner euro, 224,1 miljoner euro respektive 230,8 miljoner euro. Landskapsregeringen bedömer i sina prognoser att skattegottgörelsen uppgår till ca 11 miljoner euro kommande år även om skattegottgörelsen för år 2010, som budgeteras år 2012, uppgår till ca 17 miljoner euro. Utskottet betonar att det är fråga om prognoser vars uppfyllelse är beroende av konjunkturutvecklingen. Den privata sektorn förväntas växa mer än den offentliga sektorn de kommande åren. Utskottet betonar vikten av att landskapsregeringen får budgeten i balans senast år 2015. Utskottet noterar vidare att merparten av de 40 tjänster som avses indras kommer att indras år 2015 och konstaterar att landskapsregeringen bör tillse att arbetet rationaliseras så att det kan bli gjort trots mindre personalresurs eller att verksamheter avslutas helt och hållet.

Utskottet har erfarit att landskapsregeringen fortsätter den tidigare landskapsregeringens arbete på politisk nivå för att förändra avräkningsgrunden. Utskottet konstaterar att detta är särskilt viktigt med beaktande av den ökande befolkningsandelen och nödvändigheten av att möta det ökande behovet av offentlig service. Idag är avräkningsbeloppet och avräkningsgrunden fastställda i självstyrelselagen och förändringar i den åländska befolkningens storlek i förhållande till befolkningmängden i hela Finland beaktas inte. Skattegottgörelsen utgörs av den i landskapet debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten som överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt i riket. Utskottet betonar vikten av att avräkningsgrunden förändras så att den beaktar den åländska befolkningens relativa storlek.

I fråga om PAF medlen betonar utskottet vikten av att en bedömning alltid görs innan PAF medel används för att täcka kostnader som annars eventu-

ellt skulle täckas av budgetmedel. Utskottet framhåller att PAF medel i första hand bör användas för investeringar till den del landskapsregeringen använder medlen till annat än verksamhetsbidrag till föreningar inom tredje sektorn.

Budgetstrukturen

Landskapsregeringen aviserar i budgetförslaget att man avser att inrättande och indragande av enskilda tjänster eller arbetsavtalsförhållanden inte längre ska underställas lagtinget såvitt detta sker inom ramarna för landskapsregeringens tillbudsstående anslag. Utskottet erinrar om bestämmelserna i 4 § tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland och noterar att den kan vara tolkningsbar och ber därför landskapsregeringen överväga behovet av en eventuell lagändring. Utskottet stöder landskapsregeringens förslag men anser att det fortsättningsvis behöver uppgöras en bilaga till budgeten där antal tjänster och arbetsavtalsförhållanden uppräknas. Utskottet ber också landskapsregeringen överväga att i budgetar och bokslut framöver även rapportera i form av årsarbeten. Utskottet har fattat beslutet om styckets utformning i fråga om inrättande och indragande av enskilda tjänster efter omröstning som utföll 4-3. Beslutet biträdades av ordföranden Jörgen Pettersson, vice ordförande Mika Nordberg, ledamöterna Petri Carlsson och Karl-Johan Fogelström.

I fråga om hälso- och sjukvården konstaterar utskottet i likhet med landskapsregeringen att hälso- och sjukvårdsplanen utgår som en konsekvens av den nya lagstiftningen.

Landskapet, kommunerna och beskattningen

Landskapsregeringen konstaterar i budgetförslaget att samhällsservicereformen lyfter fram frågeställningar kring hur beskattningen inom landskapets behörighet ska vara utformad. I detta skede och i samband med diskussionerna om finansieringen av den kommunala sektorn föreslår landskapsregeringen att sjukdomskostnadsavdraget slopas i kommunalbeskattningen. Slopandet av sjukdomskostnadsavdraget innebär att behovet av att höja kommunalskatten minskar. Grundbudgeten för år 2012 innebar att kommunerna stegvis under tre år skulle finansiera sjukdomskostnadsavdraget själva.

Utskottet anser det nödvändigt att sjukdomskostnadsavdraget slopas med beaktande av den ekonomiska situationen. Utskottet noterar i sammanhanget att det finns högkostnadsskydd inom sjukvården och högkostnadsskydd för godkända mediciner.

Utskottet har erfarit att en del grupper, särskilt multisjuka personer och personer med långvariga sjukdomar, påverkas mycket av det slopade sjukdomskostnadsavdraget. Utskottet har även erfarit att landskapsregeringen ska analysera behovet av eventuella åtgärder i syfte att kompensera vissa svaga grupper i samhället för avdragets slopande.

Utskottet har i samband med detta behandlat budgetmotion nr 19/2011-2012 och föreslår att den förkastas. Utskottets förslag att förkasta motionen har tillkommit efter omröstning som utföll 4-2. Beslutet biträdades av ordföranden Jörgen Pettersson, vice ordförande Mika Nordberg, ledamöterna Petri Carlsson och Karl-Johan Fogelström.

Samhällservicereform

Landskapsregeringen anger i budgetförslaget att målet är att öka befolkningen till 32.000 innevånare inom tio år. Utskottet konstaterar att den förändrade försörjningskvoten kommer att medföra stora utmaningar. Utskottet understryker att det är väsentligt att medborgarna befinner sig i ar-

betslivet så länge som möjligt och att sysselsättningsgraden är så hög som möjligt.

Landskapsregeringen anger vidare att samhällsservicereformen är ett utvecklingsprojekt som har som mål att trygga basservicen på lång sikt med tillräcklig regional spridning i enlighet med den garantilag för serviceni-våer som landskapsregeringen tar fram. Samhällsreformen strävar till mer likvärdig service och gemensam tillämpning av lagstiftning så att alla på Åland ges likvärdiga förmåner samt att behålla det lokala självbestämmandet och engagemanget.

Utskottet betonar att målet även bör vara att minska den offentliga sektorns kostnader så att den relativa kostnaden för varje serviceåtgärd minskar.

Utskottet har erfarit att ett sätt att minska kostnaden per serviceåtgärd t.ex. inom äldreomsorgen kan vara att utnyttja internets möjligheter till interaktiv kontakt. Möjligen kan det vara ett alternativ för andra delar av den offentliga servicesektorn. Utskottet har vidare erfarit att ibruktagande av system med servicesedlar kan bidra till att öka valmöjligheten i fråga om offentlig service för befolkningen.

Landskapsregeringen bör snarast möjligt återkomma till lagtinget med sina visioner, tankar och såvitt möjligt konkret innehåll kring samhällsservicereformen.

Digital agenda

Landskapsregeringen föreslår att en storsatsning görs på den digitala agendan och skapandet av en gemensam offentlig elektronisk förvaltning. Parallellt med detta görs även en översyn av landskapets förvaltning.

Utskottet delar landskapsregeringens uppfattning om att det är viktigt att utveckla den digitala agendan. Ett sådant arbete bör börja med en kartläggning av nuvarande situation samt definiering av vad som bör åstadkommas på medel- och långsikt. Landskapsregeringen bör snarast återkomma till lagtinget med sina visioner, tankar och konkret innehåll kring den digitala agendan i ett meddelande. Utskottet finner det angeläget att frågorna kring den digitala agendan prioriteras och konkretiseras.

Utveckling och modernisering av förvaltningen

Landskapsregeringen föreslår att landskapsregeringen samordnar hela fastighetsförvaltningen under en fastighetsenhet. I budgetförslaget anges vidare att planeringen av en tillbyggnad av polishuset fortsätter. Målsättningen är att de kompletterande lokalerna ska tas i bruk under år 2015. Polisens lokalkontor i Godby stängs. Utskottet stöder tankarna på en samordnad fastighetsförvaltning och betonar vikten av att man kommer vidare i projektet gällande polismyndighetens lokaler.

Näringspolitik

Tillväxtpolitik

Landskapsregeringens målsättning är att landskapets näringspolitik ska eftersträva en hållbar ekonomisk tillväxt baserad på en hög sysselsättningsgrad och hög kompetens. Utskottet betonar vikten av att landskapsregeringen tar sig an frågan om ökad tillväxt och framhåller betydelsen av att landskapsregeringen verkar för minskad byråkrati och ett minimum av reglering från samhällets sida.

Företagsfinansiering

Landskapsregeringen konstaterar att innehållet i de nya EU-programmen kommer att beredas av landskapsregeringen och vara föremål för samråd

med lagtinget i olika skeden av beredningsprocessen. Utskottet konstaterar att utskottet redan har hållit samråd med landskapsregeringen i fråga om vissa ärenden som ansluter till den nya programperioden och betonar vikten av en dialog.

Sjöfart

Landskapsregeringen konstaterar i budgetförslaget att färje- och passage-rarrederierna fortsätter som tidigare att pressas av hård konkurrens och höga bunkerkostnader på mestadels mättade marknader. Sammantaget förväntas en svag reell tillväxt för denna dominerande sektor i den åländska ekonomin. På några års sikt kommer dessutom de nya reglerna för svavelinnehåll i fartygsbränsle som träder i kraft från och med år 2015 att höja rederiernas kostnader.

Utskottet uttrycker oro för näringens framtida utveckling och ber landskapsregeringen att fortsätta ansträngningarna att skapa en längre övergångstid i fråga om reglerna för svavelinnehåll i fartygsbränsle.

Lantbruksavbytarssystemet

Landskapsregeringen anger i budgetförslaget att utgifterna för avbytarserVICEN år 2015 bedöms minska till sammanlagt 200.000 euro genom en ändring av lagstiftningen, så att landskapets ansvar omfattar endast vikariehjälp vid akuta olycks- och sjukdomsfall. Mjolkproduktionen prioriteras. Det innebär att en övergång till ett avbytarssystem i privat regi genomförs från och med år 2015.

Utskottet stöder detta och uppmanar landskapsregeringen att klargöra det tänkta avbytarssystemets samt det tänkta investeringsstödssystemets inverkan på livsmedelsindustrin och dess producenter. I syfte att möjliggöra en omställning bör landskapsregeringen medverka till att riskkapital finns att tillgå.

Utbildnings- och kulturpolitik

Enligt budgetförslaget avser landskapsregeringen på grund av det strama budgetläget att inte indexjustera studiestödet för läsåren 2013-14 till 2015-16. Samtidigt granskas studiestödssystemets administration i syfte att minska onödig byråkrati. Utskottet stöder landskapsregeringens målsättningar.

Utskottet har i samband med detta behandlat budgetmotion nr 18/2011-2012 och föreslår att den förkastas. Utskottets förslag att förkasta motionen har tillkommit efter omröstning som utföll 4-2. Beslutet biträdades av ordföranden Jörgen Pettersson, vice ordförande Mika Nordberg, ledamöterna Petri Carlsson och Karl-Johan Fogelström.

Utskottet har vidare noterat problemen med schemaläggning vid Ålands gymnasium och betonar vikten av att systemet fungerar från nästa terminstart.

Social och miljöpolitik

Socialpolitik

Enligt budgetförslaget är anpassningen till demografin med ett ökande antal äldre den största strukturella förändring som sker inom det socialpolitiska området. Landskapsregeringen avser att i lag klargöra de äldres rättigheter till service. Utgående från nuvarande åldersstruktur och en demografisk prognos för hur åldersstrukturen kan utvecklas till år 2030 kan antalet 65 år och äldre antas öka med drygt 4.000 personer, vilket kommer att ställa nya krav på socialtjänstens omfattning och inriktning.

I syfte att möjliggöra för äldre att bo hemma längre betonar utskottet vikten av att försöka hitta lämpliga serviceformer för äldre som bidrar till att de kan bo hemma längre. Virtu-projektet är ett sådant projekt som bidrar till att de äldre kan känna sig trygga att bo hemma längre. Projektet går ut på att utnyttja internets möjligheter att skapa interaktiv kontakt mellan de äldre och t.ex. olika stödtjänster på distans. Hemrehabiliteringsprojektet som pågår mellan Mariehamns stad och ÅHS är också ett projekt som kan bidra till att man kan känna sig trygg att bo hemma längre.

Ålands hälso- och sjukvård

Av budgetförslaget framgår att styrelsen för ÅHS utarbetar ett förslag till en ny avgiftsstadga till år 2013. Utskottet har erfarit att avgifterna kan komma att höjas med ca 1 miljon euro stegvis under en treårsperiod.

Enligt budgetförslaget har ÅHS antagit tre grundläggande principer vid prioriteringar av vård nämligen människovärdesprincipen, behovs-solidaritetsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen samt riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården på Åland, indelade i fyra prioritetsgrupper efter angelägenhetsgrad. Utskottet stöder dessa prioriteringar.

Av grundbudgeten för år 2012 framgår att landskapsregeringen avser att utgående från styrelsens förslag ta ställning till en reviderad om- och tillbyggnadsplan. Av det föreliggande budgetförslaget framgår det att investeringsanslag i det här skedet har upptagits i ramarna utgående från preliminär information. Tanken är fortsättningsvis att den geriatriska kliniken finansieras med penningautomatmedel. Utskottet har erfarit att ombyggnaden av Gullåsen till geriatrisk klinik beräknas kosta ca 20 miljoner euro men att det är osäkert om medlen kommer att räcka. Utskottet understryker vikten av att ombyggnaden håller sig inom given ram. Utskottet anser mot denna bakgrund att man nogsamt bör överväga möjligheterna att använda befintliga byggnader i så stor utsträckning som möjligt.

Trafikpolitik

Skärgårdstrafik

Landskapsregeringen konstaterar i budgetförslaget att den verkligt stora utmaningen som skärgårdstrafiken står inför är de stigande bränslepriserna. Detta i kombination med ökade miljökrav och behovet av att snabba upp takten i förverkligandet av korttruttskonceptet kräver ett nytänkande inom trafikpolitiken. På grund av den drastiska prishöjningen av bränsle tvingas landskapsregeringen till år 2013 minska antalet körtimmar i skärgården med 3.000 körtimmar från dagens nivå på 27.500.

Utskottet konstaterar att en minskning av kostnaderna för skärgårdstrafiken är nödvändig. Utskottet har erfarit att landskapsregeringen kommer att redogöra för neddragningarna i samband med grundbudgeten för år 2013. Utskottet noterar en hög kostnadsökning under senare år på linjerna Asterholma-Lappo-Torsholma och Enklinge-Kumlunge. Utskottet uppmanar landskapsregeringen att beakta detta i det fortsatta inbesparings- och upp-handlingsarbetet.

Utskottet betonar vikten av att landskapsregeringen snarast kommer igång med det konkreta arbetet med ett korttruttsystem. I annat fall äventyras skärgårdens transportsystem av de stora kostnader som dagens system medför. Även om samtliga de projekt som framgår av budgetförslaget prioriteras så bör landskapsregeringen eftersträva att de projekt som på kort och medellång sikt ger den största inbesparingen förverkligas först.

Skärgårdstrafiken sköts i dagsläget av landskapsregeringens trafikavdelnings rederienhet. Målet är, enligt landskapsregeringens budgetförslag, att rederienheten under mandatperioden separeras från den allmänna förvalt-

ningen och bolagiseras. Bolaget sköter därefter den operativa delen av trafiken. Utskottet stöder en bolagisering då beställar- och utförarfunktionerna därigenom tydligare separeras och då det ger möjlighet till tydligare ägardirektiv.

Utskottet har i samband med detta behandlat budgetmotion nr 17/2011-2012 och föreslår att den förkastas. Utskottets förslag att förkasta motionen har tillkommit efter omröstning som utföll 4-3. Beslutet biträdades av ordföranden Jörgen Pettersson, vice ordförande Mika Nordberg, ledamöterna Petri Carlsson och Karl-Johan Fogelström.

Personalfrågor

För att erhålla en effektiv och vältrimmad förvaltning är det viktigt att skapa goda system för samarbete mellan personal och arbetsgivare i de avtalade samarbetskommittéerna. Detta är viktigt för att skapa en gemensam förståelse och därmed grundtrygghet. Utskottet betonar vikten av ett gott och tydligt ledarskap.

I samband med personalminskningar förutsätter utskottet att landskapsregeringen tillser att uppgifter, som landskapsregeringen är förpliktigad att handha, fortsättningsvis hanteras på ett godtagbart sätt.

Åland och kontakterna till Sverige

Landskapsregeringen anger i budgetförslaget att det krävs goda kontakter till kringliggande regioner. Genom en intensifierad externpolitik och en etablering av en Ålandshavskommission avser landskapsregeringen stärka kontakterna till Sverige och på sikt medverka till en marknadsutvidgning för åländsk export. Utskottet stöder landskapsregeringens ambitioner att utveckla kontakterna till både Finland och Sverige och hänvisar i sammanhanget till sina skrivningar i betänkandets detaljmotivering under moment 43.03.02.

Motionerna

Med hänvisning till betänkandets och budgetförslagets allmänna motivering samt betänkandets detaljmotivering föreslås att budgetmotionerna nr 17 -19 förkastas. Omröstningarna har angivits under den allmänna motiveringen ovan.

Till lagtinget överlämnas landskapsregeringens framställning med förslag till första tillägg till budgeten för landskapet Åland under år 2012.

Landskapsregeringen föreslår i denna tilläggsbudget att landskapet gör en omställning i sin politik i syfte att uppnå en långsiktig balans och stabilitet i landskapets finanser. Målet är att bibehålla välfärden och utveckla det åländska samhället på lång sikt samtidigt som man skapar finansiellt utrymme för att trygga vård, skola och omsorg samt för nödvändiga framtids-satsningar. Den ekonomiska situationen med flera år av budgetunderskott kräver krafttag för att minska ökningen av driftsutgifterna. Landskapsregeringen bedömer att det kan göras under mandatperioden så att budgeten för år 2014 har en kostnadsnivå som i stort balanserar med de förväntade inkomsterna och att det under år 2015 uppstår ett visst överskott som kan användas för framtida investeringar. Stabilitet i landskapets ekonomi utgör en säkerhet och trygghet för alla medborgare i det åländska samhället såväl kommuner, arbetsmarknad och näringsliv.

Landskapsregeringens mål är att vi om tio år har ökat vår befolkning till 32.000 invånare och skapat 2.000 nya arbetsplatser. Landskapsregeringen

medverkar till att skapa tillväxt i samarbete med näringsliv och arbetsmarknad i syfte att få företag att växa. Tillväxtbranscher är exempelvis IT, sjöfartsklustret, vindkraft, grön teknik, turism och lokalproducerad kvalitetsmat samt personliga tjänster. För att samhället ska kunna bidra till tillväxten över hela Åland krävs bättre samhällsplanering och tillgång till bostäder. För att bidra till utveckling och sysselsättning avser landskapsregeringen hålla en hög investeringsnivå. Utbildningstjänsterna ska utvecklas, vara flexibla och kontinuerligt anpassas till samhällets och företagens behov. Landskapet stärker sina insatser för ökad återflyttningsgrad för unga ålänningar som lämnat Åland för studier och arbete utomlands. Målet om en ökad befolkning ställer också krav på ökade insatser för inkludering och integrationsfrämjande insatser samt familjepolitiska åtgärder.

Det åländska samhället förändras i många avseenden. Det ökande antalet äldre och den servicen som behövs för att säkra befolkningens rätt till en trygg ålderdom kommer att medföra stora kostnadsökningar de närmaste årtiondena. År 2030 beräknas samhällets kostnader för de äldre vara mer än tredubbel högre än idag. Detta ställer stora krav på politikernas förmåga att samordna verksamheter och på ett strukturerat sätt utveckla servicen och stödtjänsterna till de äldre. De äldres finansiella situation är samtidigt generellt bättre än tidigare generationers pensionstagare.

Hur service till de äldre organiseras är en av huvudfrågorna i den samhällsservicereform som landskapsregeringen inlett. Reformarbetet strävar till att omstrukturera samhällsservicen så att den kan tillhandahållas effektivare och därmed säkerställa en god offentlig service till medborgarna också på lång sikt. Reformen strävar också till en mer likvärdig service, stärkt kompetens och demokratisk delaktighet. Grunderna för servicenivåerna ska anges i en garantilag. För att uppnå detta krävs en stark samordning och utveckling av gemensamma offentliga IT-tjänster. Landskapsregeringen föreslår att en storsatsning görs på den digitala agendan och skapandet av en gemensam offentlig elektronisk förvaltning. Parallellt med detta görs även en översyn av landskapets förvaltning. Under mandatperioden utvecklas och moderniseras förvaltningen så att landskapets centrala funktioner och dess utrymmesbehov klart definieras och lönesystemen moderniseras.

Det kraftigt stigande oljepriset och behovet av ökad miljöanpassning kräver ett nytänkande inom skärgårdstrafiken. I det trafikkoncept som bygger på kortade färjpass, krävs en förändring av tonnage till ett som är mer kostnads- och miljöeffektivt. Utvecklingsarbetet med skärgårdstrafiken ges en tydligare projektledning, nödvändiga studier och utredningar sätts igång och en realistisk tids- och investeringsplan tas fram. Målet med en moderniserad och utvecklad trafikpolitik är att trygga skärgårdens utveckling och fortlevnad med ett stort fokus på ekonomi och miljöeffekter. Omställningen mot ett mera hållbart samhälle kräver också förändringar i tankesätt och attityder på många plan. Särskilt viktigt är arbetet för vattenmiljön och Östersjön.

Dessa genomgripande förändringar i samhället kräver en bred politisk samsyn och dialog med berörda parter. För att samhället ska växa och stärkas krävs framsynhet och mognad bland beslutsfattare på alla nivåer. Det krävs också goda kontakter till kringliggande regioner. Genom en intensifierad externpolitik och en etablering av en Ålandshavskommission avser landskapsregeringen stärka kontakterna till Sverige och på sikt medverka till en marknadsutvidgning för åländsk export.

Arbetet med en ny självstyrelselag för Åland fortsätter. I riket har en arbetsgrupp tillsatts för att bekanta sig med den åländska parlamentariska kommitténs betänkande och denna ska slutföra sitt arbete vid utgången av år 2012. Landskapsregeringen tillsätter en ny parlamentarisk kommitté för att följa upp och fördjupa resonemangen. Under år 2013 fortsätter arbetet i en gemensam arbetsgrupp mellan Åland och riket. Samtidigt fortsätter arbetet med att få till stånd ändring av avräkningsgrunden.

Landskapsregeringen medverkar i det politiska arbetet med statsministerns nationalspråksstrategi och dess beredningsorgan på tjänstemannanivå. Arbetet med att utveckla en språkstrategi för två livskraftiga nationalspråk i Finland ska slutföra sitt arbete under år 2012. Landskapsregeringens språkråd utvecklas till ett sakkunnigorgan i direkt anslutning till regeringskansliet för att ta språkpolitiska initiativ på Åland, i förhållande till riket eller omvärlden allt i syfte att trygga det svenska språket på Åland.

Självstyrelsens 90 årsjubileum lyfts fram med folkfest i samband med självstyrelsedagen den 9 juni, framtidskongress och ökad synlighet i världen. Åland kommer att uppmärksammas genom utställningar och evenemang i Washington, St Petersburg och Europaparlamentet i Bryssel.

Jämställdhetspolitiken definieras i programmet för det åländska jämställdhetsarbetet 2012-2015. Prioriterade områden är utbildning, arbetsmarknad, barnomsorg och skola, kvinnors representation i beslutande organ, kvinnofrid samt hälso- och sjukvård. Landskapsregeringen vidtar åtgärder för att utmana de könsbundna studie- och yrkesvalen som befäster och återskapar den könsuppdelade arbetsmarknaden. Konferenser på temat "Jämställd barnomsorg" och "Människohandel för sexuella ändamål" hålls under år 2012. Expertrådet för jämställdhet (åren 2011-2015) har uppdraget att följa upp programmet för jämställdhet och att bidra till utveckling och fördjupning av den åländska jämställdhetspolitiken.

Åland präglas idag av en mångfald av olika språk, kulturer och religioner. Landskapsregeringen vill öka förståelsen för olikhet och skapa ett inkluderande åländskt samhälle som präglas av jämlikhet, jämställdhet, respekt och samförstånd mellan människor med olika kulturell, religiös eller etnisk bakgrund och utarbetar därför ett ramprogram för främjande av integration. Det övergripande målet för landskapsregeringens integrationsfrämjande program 2012-2015 är att alla kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling.

Landskapsregeringens mål med denna omställningsbudget är att lägga grunden för ett omfattande förändringsarbete på många områden. I budgetskrivningarna för åren 2013, 2014 och 2015 kommer reformerna att ta konkreta steg framåt och nya förslag aktualiseras. I enlighet med regeringsprogrammet strävar landskapsregeringen till att utveckla landskapet Åland till förmån för dess befolkning och verka för ekonomisk jämlikhet, välfungerande strukturer, en trygg välfärd och fortsatt livskvalitet för alla.

LANDSKAPETS EKONOMI

Konjunkturläget våren 2012

Även om det finns tecken på förbättring under årets första kvartal kommer världsekonomin fortsättningsvis att präglas av osäkerhet under det närmaste året konstaterar, enligt förhandsuppgifter, ÅSUB i sin kommande konjunk-

turrappport. Finlands och Sveriges starkt omvärldsberoende ekonomier lider av en svag exportefterfrågan. Det innebär sjunkande BNP och låga investeringsnivåer i industrin, och i förlängningen försämrade statsfinanser.

Så länge ingen ny dramatisk kris inträffar i något av de större oljeproducerande länderna ser den internationella prisökningen på råolja ut att bli måttlig. Inflationen på Åland förväntas enligt ÅSUB hamna på 2,6 procent i årsgenomsnitt år 2012, och ser i nuläget, efter den aviserade momshöjningen i Finland år 2013, ut att då kunna hållas på ungefär samma nivå som i år (Tabell 1).

Enligt prognosen i ÅSUB:s kommande konjunkturrapport återhämtar sig BNP-tillväxten detta år och hamnar kring 2,0 procent. Därefter räknar man med ännu en liten ökning till 2,2 procent år 2013.

Situationen på arbetsmarknaden ser ut att försämrats något i förhållande till fjolåret. Arbetslösheten förväntas öka marginellt till 2,9 procent i år, för att därefter sjunka tillbaka något under de följande två åren.

En hög inflation under fjolåret (2011) minskade hushållens köpkraft. Köpkraftens fortsatt svaga utveckling under innevarande år dämpar konsumtionen, men ÅSUB räknar ändå med att de privata investeringarna hålls uppe av egnahemsbyggandet under år 2012. En något ökande nivå på utlåningen till hushållen och företagen förväntas under året.

Tabell 1. Nyckeltal för Åland i ÅSUB:s konjunkturprognos våren 2012

	2010*	2011*	2012 P	2013 P	2014 P
BNP, årlig procentuell tillväxt	-1,4	-3,2	2,0	2,2	1,0
Arbetslöshet, (öppen, procent)	3,1	2,8	2,9	2,8	2,4
Inflation (KPI, årlig procentuell förändring)	1,9	3,6	2,6	2,5	2,6

*) Preliminära uppgifter för BNP-tillväxten P) Prognoser

Källa: ÅSUB Rapport 2012:1 (opublicerad) Konjunkturutsikterna våren 2012

Den internationella sjöfarten befinner sig sedan hösten 2008 i en djup kris. Krisen är i hög grad förorsakad av överkapacitet, vilken sänker fraktpriserna på såväl torrlast som olja. Passagerarsjöfarten sammantagen verkar på en marknad som fortsättningsvis är hårt konkurrensutsatt och där de små marginalerna snabbt riskerar att ätas upp av höjda bunkerkostnader.

Färj- och passagerarrederierna fortsätter som tidigare att pressas av hård konkurrens och höga bunkerkostnader på mestadels mättade marknader. Liksom ifjol håller den svenska kronan, trots internationell osäkerhet, sin starka ställning gentemot euron, vilket gynnar intjäningen. Sammantaget förväntas en svag reell tillväxt för denna, den dominerade sektorn i den åländska ekonomin en tillväxt som dessvärre inte räcker för att underbygga en positiv utveckling för den åländska ekonomin. På några års sikt kommer dessutom de nya reglerna för svavelinnehåll i fartygsbränsle som träder i kraft från och med år 2015 att höja rederiernas kostnader.

Branschföretagen inom transportsektorn där sjöfarten dominerar förväntar sig inför den kommande 12-månadersperioden bättre utsikter för det egna företaget och man förväntar sig att investeringarna och personalstyrkan kommer att öka jämfört med fjolåret.

Förväntningarna inom det åländska privata näringslivet är i linje med förväntningarna internationellt och präglas enligt ÅSUB:s årliga konjunkturbarometer av en försiktig optimism hos företagen. Man är mest positiv vad gäller möjligheterna att expandera sin egen verksamhet, och om investeringarna. Dessutom är man försiktigt positiv om lönsamhetens utveckling och om möjligheterna att utöka personalstyrkan.

Banksektorn tror på förbättrad lönsamhet under året. Man räknar sammantaget med att kreditefterfrågan från privatpersoner och företag kan komma att öka något under året, men bankerna får räkna med ett sjunkande räntenetto på grund av den allmänna pressen neråt på räntorna.

Den internationella osäkerheten har minskat värdet på försäkringsbolagens tillgångar, och bolagen får räkna med ökade administrationskostnader i samband med implementeringen av nya internationella regelverk. På hemmamarknaden skärps konkurrensen alltmer inom livs- och skadesegmenten.

Finansbranschen som helhet redovisar i ÅSUB:s konjunkturenkät något bättre utsikter för år 2012, med undantag av utvecklingen på personalsidan.

Förväntningarna hos företagen inom branschen "företagstjänster", inklusive IKT-företag, är blandade. Dels finns en svag optimism angående verksamheten och konjunkturutsikterna för branschen, men man är pessimistisk angående personalstyrkans storlek.

Tongångarna i branschen "personliga tjänster" är betydligt ljusare. Omsättningens tillväxt i branschen som till stor del består av enskilda näringsidkare, ser ut att kunna vända från ett svagt fjolår (2011) till att bli hyfsat positiv i år. Man tror på möjligheterna att expandera det egna företaget under året, och man förväntar sig bättre omsättning och lönsamhet år 2012 än år 2011. Dessutom förväntar man sig kunna expandera på personalsidan.

Omsättningstillväxten i den konjunktur känsliga handelsbranschen var god men avtagande under år 2011. Enligt ÅSUB:s senaste konjunkturenkät är utsikterna för år 2012 blandade för branschen, bland annat förväntar man sig en något försämrad omsättning och lönsamhet.

Antalet inresande till Åland från Sverige ökade ifjol samtidigt som det totala antalet övernattningar ökade med 7 %. På ett par års sikt finns det en risk att effekten av en fortsatt stark svensk kronkurs gentemot euron delvis förtas av den kommande momshöjningen. Det tydligaste utslaget i ÅSUB:s konjunkturbarometer hos hotell- och restaurangbranschen är en försvagad omsättnings- och personalutveckling under år 2012 i förhållande till år 2011, men branschföretagen är ändå försiktigt optimistiska om lönsamheten.

Inom livsmedels- och den övriga tillverkningsindustrin är man positiva angående verksamheten under år 2012. Man förväntar sig överlag att det egna företaget om ett år kommer att ha expanderat och man förväntar sig också större omsättning och förbättrad lönsamhet.

Omsättningstillväxten inom byggbranschen var stark ifjol. Förväntningar inför den närmaste 12-månadersperioden är återhållsamma. Man tror inte på några desto större förändringar i konjunkturen under året.

Inom den del av primärnäringsarna som drivs i bolagsform, var omsättningstillväxten svag under år 2011 och konjunkturutsikterna hos branschföretagen för innevarande år ligger överlag på den pessimistiska sidan.

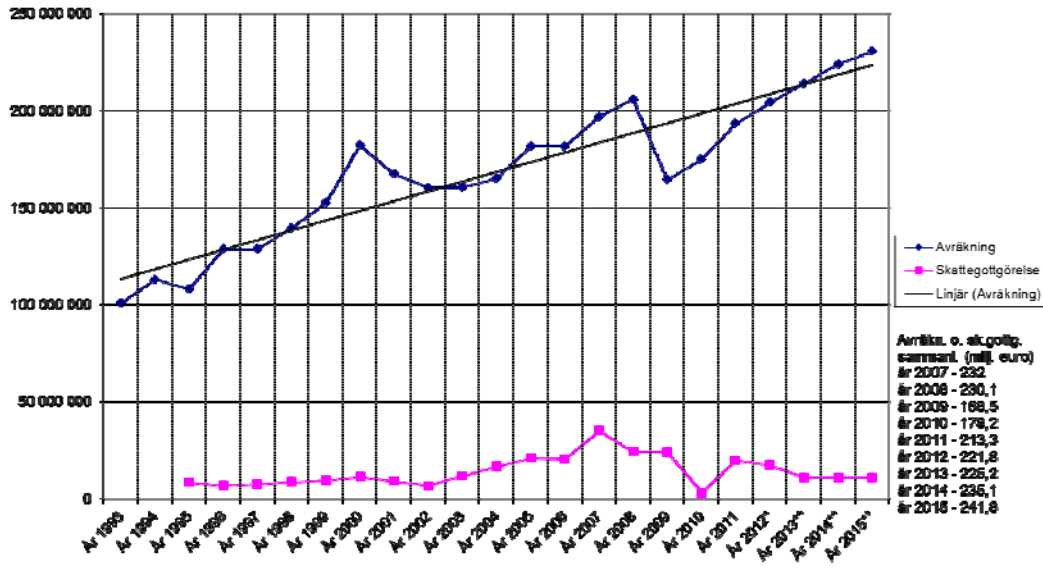
Budgetutvecklingen

Hösten 2011 gjordes en bedömning av avräkningsbeloppets utveckling utgående från då tillgängliga uppgifter om statens inkomstutveckling i enlighet med ”Justerade ramar för statsfinanserna 2012 – 2015”. I december kom finansministeriet ut med en konjunkturöversikt som visade på en sämre utveckling än den som ingick i rambeslutet från oktober. Utgående från regeringens rambeslut från slutet av mars för åren 2013 – 2016, vilket baserar sig på den konjunkturprognos som beretts vid finansministeriet och som publiceras i början av april, kan landskapsregeringen konstatera att utsikterna för närvarande ser aningen ljusare ut.

För år 2012 har Ålandsdelegationen fastställt ett förskott om 203.684.000 euro, vilket motsvarar nuvarande prognos. Utöver förskottet för år 2012 kan, utgående från preliminära uppgifter om statens inkomster under år 2011, en tilläggsinkomst om ca 660.000 euro väntas som slutavräkning för år 2011. För de efterföljande åren 2013 till 2015 förväntas avräkningsbeloppet öka till ca 214,2 miljoner euro, 224,1 miljoner euro respektive 230,8 miljoner euro. År 2016 kan avräkningsbeloppet uppgå till drygt 241 miljoner euro om finansministeriets nuvarande bedömning står sig. Det är således en positiv utveckling av avräkningsbeloppet som förutspås för närvarande, men landskapsregeringen konstaterar att för år 2013 är bedömningen nu ca 3 miljoner högre än vid tidpunkten för uppgörandet av budgetförslaget för år 2012, men hela 7 miljoner lägre än de bedömningar som fanns tillgängliga sommaren 2011.

Skattegottgörelsen för år 2010 som upptas som inkomst i budgeten för år 2012 uppgår till 17.440.733 euro. Även om det finns indikationer på ett något bättre utfall än tidigare antagna 11 miljoner euro har landskapsregeringen tagit med 11 miljoner euro årligen i kalkylerna för följande år. Med beaktande av ovanstående kan landskapets inkomster av skattefinansiering åskådliggöras enligt nedanstående:

Skattefinansieringens utveckling enligt utbetalningsår (budgetårsår)

Utgående från de nuvarande bedömningarna av inkomsterna och ramförslag för åren 2013 till 2015 kan följande kalkyl över budgetutvecklingen för ramperioden göras. Observera att beloppen för åren 2010 – 2012 är i respektive års penningvärde medan beloppen för åren 2013 – 2015 kalkylerats i 2013 års penningvärde.

Bedömning av utgifts- och inkomstnivåer åren 2011 - 2015						
	År 2010	År 2011	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015
Avräkningsbelopp, förskott						
- grundbudget 2011	176 146 000	188 600 000	199 000 000			
- ramantagande juni 2011		190 034 000	207 000 000	221 000 000		
- grundbudget 2012		193 781 000	203 684 000	211 500 000		
- bedömning tb I 2012			203 684 000	214 200 000	224 100 000	230 800 000
Avräkningsbelopp, reglering						
- grundbudget 2011	-1 117 000					
- ramantagande juni 2011		-417 000				
- grundbudget 2012		-417 000				
- bedömning tb I 2012			660 000			
Skattegottgörelse						
- grundbudget 2011	3 157 000	19 500 000	11 000 000			
- ramantagande juni 2011		19 767 000	11 000 000	11 000 000		
- grundbudget 2012		19 767 000	16 500 000	11 000 000		
- bedömning tb I 2012			17 440 000	11 000 000	11 000 000	11 000 000
Övriga finansiella inkomster						
- grundbudget 2011	21 442 000	18 178 000	18 000 000			
- ramantagande juni 2011		18 178 000	18 200 000	17 800 000		
- grundbudget 2012		17 178 000	28 527 000	38 500 000		
- bedömning tb I 2012			26 927 000	38 517 000	38 167 000	18 047 000
Verksamhetsinkomster						
- grundbudget 2011	52 563 000	46 170 000	44 500 000			
- ramantagande juni 2011		46 170 000	50 167 000	48 400 000		
- grundbudget 2012		52 525 000	58 503 000	55 000 000		
- bedömning tb I 2012			58 503 000	54 897 000	55 486 000	56 038 000
Sammanlagt inkomster						
- grundbudget 2011	252 191 000	272 448 000	272 500 000			
- ramantagande juni 2011		273 732 000	286 367 000	298 200 000		
- grundbudget 2012		282 834 000	307 214 000	316 000 000		
- bedömning tb I 2012			307 214 000	318 614 000	328 753 000	315 885 000
Från utjämningsfonden (grundbudget -11 o. ramant.)	20 000 000	15 000 000	11 733 000			
Från utjämningsfonden (grundbudget 2012)	20 000 000	15 000 000	5 300 000	6 433 000		
- bedömning tb I 2012			5 300 000	6 433 000		
Inkomster totalt						
- grundbudget 2011	272 191 000	287 448 000	284 233 000			
- ramantagande juni 2011		288 732 000	298 100 000	298 200 000		
- grundbudget 2012		297 834 000	312 514 000	322 433 000		
- bedömning tb I 2012			312 514 000	325 047 000	328 753 000	315 885 000

Anm. Av förändringen av verksamhetsinkomsterna mellan år 2012 och 2013 beror 3.300.000 euro på att den s.k. Gullåsenavgiften slopas.

	År 2010	År 2011	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015
Konsumtionsutgifter						
- grundbudget 2011	172 305 000	179 307 000	182 000 000			
- ramantagande juni 2011		181 452 000	187 120 000	190 120 000		
- grundbudget 2012		181 700 000	188 471 000	192 500 000		
- bedömning tb I 2012			188 859 000	191 345 000	194 470 000	198 134 000
Överföringsutgifter						
- grundbudget 2011	88 175 000	87 111 000	87 000 000			
- ramantagande juni 2011		88 706 000	94 000 000	88 000 000		
- grundbudget 2012		89 131 000	103 033 000	112 500 000		
- bedömning tb I 2012			103 787 000	109 148 000	109 600 000	88 673 000
Investeringsutgifter						
- grundbudget 2011	23 517 000	17 710 000	18 000 000			
- ramantagande juni 2011		17 710 000	20 800 000	18 000 000		
- grundbudget 2012		17 710 000	17 895 000	22 300 000		
- bedömning tb I 2012			16 795 000	19 950 000	22 730 000	19 850 000
Lån och övriga finansinvesteringar						
- grundbudget 2011	4 296 000	3 566 000	4 000 000			
- ramantagande juni 2011		3 566 000	3 600 000	3 700 000		
- grundbudget 2012		1 066 000	14 651 000	13 000 000		
- bedömning tb I 2012			13 411 000	9 001 000	2 525 000	2 145 000
Övriga utgifter						
- grundbudget 2011	600 000	380 000	500 000			
- ramantagande juni 2011		380 000	400 000	500 000		
- grundbudget 2012		380 000	385 000	500 000		
- bedömning tb I 2012			385 000	390 000	395 000	395 000
Utgifter totalt						
- grundbudget 2011	288 893 000	288 074 000	291 500 000			
- ramantagande juni 2011		291 814 000	305 920 000	300 320 000		
- grundbudget 2012		289 987 000	324 435 000	340 800 000		
- bedömning tb I 2012			323 237 000	329 834 000	329 720 000	309 197 000

Landskapsregeringens målsättning som angivits i regeringsprogrammet är att budgetekonomin ska vara i balans år 2015. För att uppnå detta har landskapsregeringen genomfört ett systematiskt arbete med att få ner driftskostnaderna så att budgeten för år 2015 ska vara i balans. År 2015 ska landskapet långsiktigt ha brutit trenden med stora underskott i ekonomin. Detta arbete kräver en stor kostnadsmedvetenhet inom alla sektorer och ett fortsatt tryck på åtstramningar. För att åstadkomma detta måste alla avgörande åtgärder vara påbörjade senast år 2013. Åtstramningarna innebär att antalet tjänster netto exklusive inverkan av privatiseringar och bolagiseringar kommer att minska med ca 40 stycken under perioden (se även bilaga 1). De förslag som konkret berör år 2012 ingår i detaljmotiveringen till föreliggande tilläggsbudgetförslag och processen har inletts med övriga tjänstemän och arbetstagare som berörs under perioden med tonvikt på år 2013. Med beaktande av ovanstående kan personalförändringarna under ramperioden sammanfattas enligt följande tabell:

Utveckling av antalet tjänster - exkl. timlärare och personal i bisyssla				
År	Inrättade tjänster	Tillfälliga tjänster	Personal i arbets-	Totalt exkl. vakanta
	Huvudsyssla	Huvudsyssla	avtalsförhållande	Huvudsyssla
2012	1 441,0 *	61,5	306,5	1 804,0
2013	1 433,5 **	59	305	1 795,5
2014	1 429,0 ***	58	301	1 787,0
2015	1 422,5 ***	49,5	293	1 764,0
*	5 vakanta			
**	2 vakanta			
***	1 vakant			

Förslag som påverkar personalutvecklingen och som inte ingår i sammanställningen ovan:

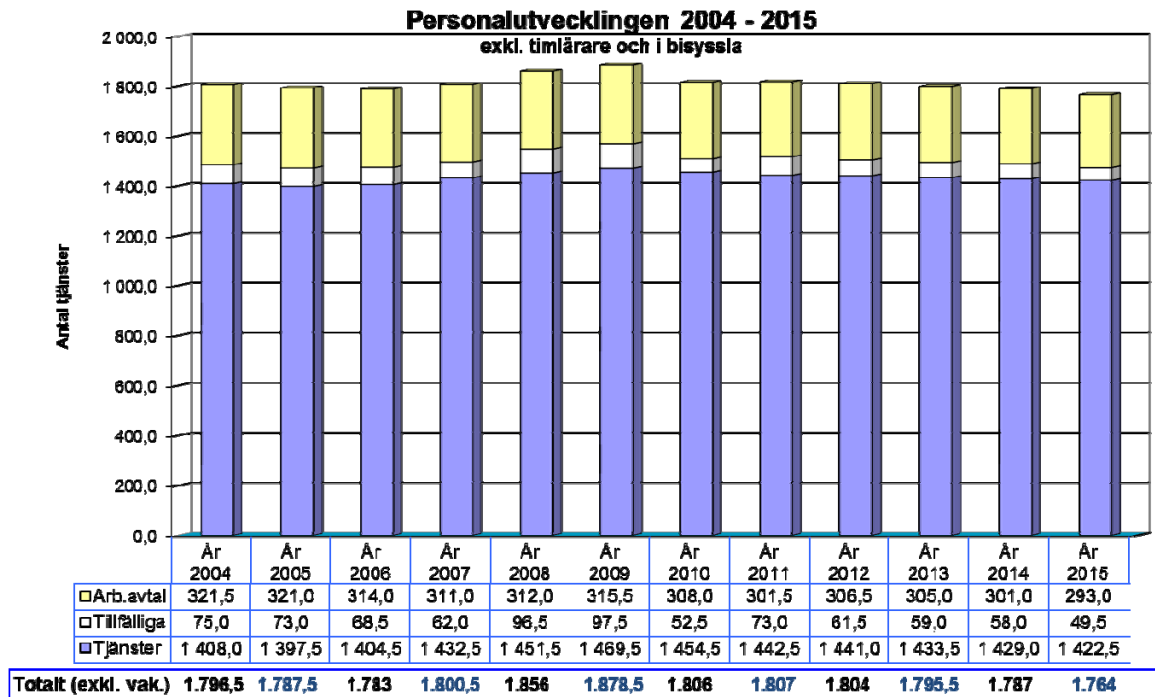
Ålands folkhögskola har ett sparkrav om 200.000 euro till år 2015 vilket kan innebära påverkan på antalet tjänster

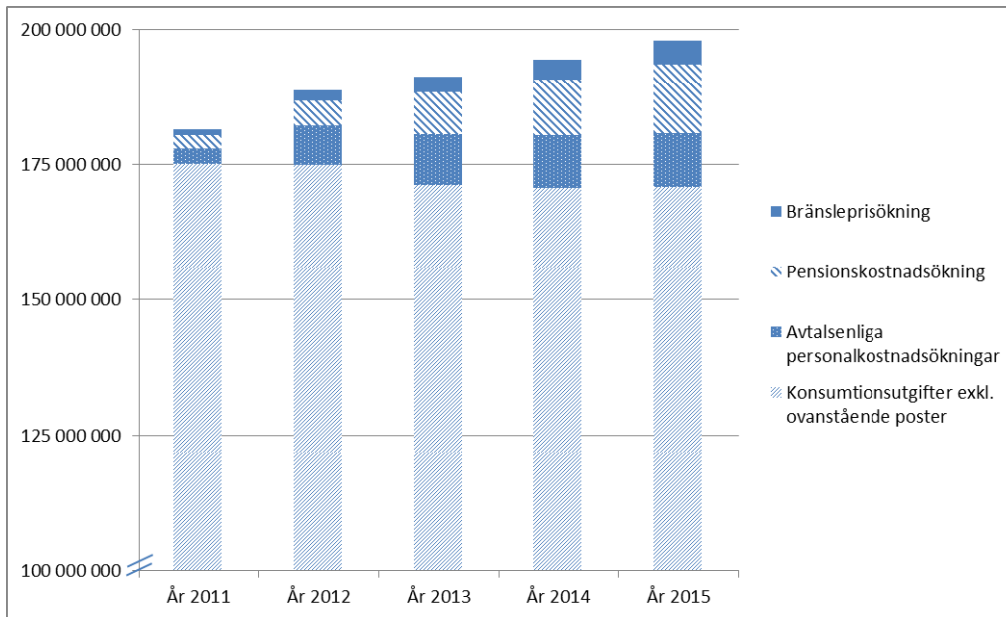
Ålands gymnasium har ett sparkrav om 500.000 euro till år 2015 vilket kan innebära påverkan på antalet tjänster samtidigt finns inget förslag på ändring av timlärartjänsterna

Några färjlinjer konkurrerutsätts, vilket kan innebära påverkan på antalet tjänster Bolagisering av verkstad/lager pågår, vilket kan innebära påverkan på antalet tjänster

Sammanfattningsvis kan personalutvecklingen över en tolvårsperiod åskådliggöras enligt nedanstående graf. Observera att timlärare och anställd personal i bisyssla inte ingår.

Kostnadsutvecklingen för bränsle, pensioner och personal är tre poster som medför ett stort tryck på ökning av konsumtionsutgifterna under perioden. Om man isolerar dessa kostnadsposters kalkylerade ökning under ramperioden kan konstateras att konsumtionsutgifterna exklusive dessa poster minskar till följd av landskapsregeringens inbesparings- och omstruktureringsförslag för de kommande åren. Förändringen av konsumtionsutgifterna åskådliggörs i nedanstående graf.

Beloppsmässigt ökar konsumtionsutgifterna från budgeten för år 2012 till ramen för år 2015 enligt nedanstående tabell. Noteras bör att avtalsenliga personalkostnadsökningar förutsätts inbesparade så att anslagen inte höjs på grund av detta kostnadstryck under ramperioden. Avdelningarna har visat konkreta förslag på hur denna inbesparing kan uppnås. Skillnaden i förhållande till nivån på konsumtionsutgifterna år 2012 anger nivån på landskapsregeringens inbesparingsåtgärder.

Större ändringar i konsumtionsutgifterna från år 2012 till år 2015

Konsumtionsutgifter år 2015	198 134 000
Ökning av pensionsrelaterade kostnader	-8 100 000
Bränsleprisökning under trafikavdelningen, ca belopp	-2 500 000
Avtalsenliga personalkostnadsökningar som förutsätts inbesparade	-2 700 000
Övriga större kostnadsökningar	-2 100 000
Konsumtionsutgifter 2015 exkl. ovanstående större ökningsposter	182 734 000
Konsumtionsutgifter år 2012	188 859 000

Med beaktande av de bättre inkomstutsikterna rörande avräkningsbeloppet och landskapsregeringens planerade inbesparingsåtgärder som närmare redogörs för i allmänna motiveringen till föreliggande tilläggsbudget tyder det på att landskapets budget i stort kommer att vara i balans redan år 2014 för att uppvisa ett visst överskott år 2015. De faktiska underskotten respektive överskotten enskilda budgetår kommer till stor del att vara beroende av i vilken takt korttruttsprojekt börjar förverkligas och med vilken finansieringsform. Landskapet står även inför stora utmaningar till följd av den demografiska utvecklingen med växande andel och antal äldre. Det ackumulerade budgetunderskottet är i det närmaste oförändrat vid utgången av år 2015 jämfört med utgången av innevarande budgetår 2012. Noteras bör dock att en inkomstföring om drygt 6,4 miljoner euro från utjämningsfonden inverkar positivt och ingår år 2013, varefter hela utjämningsfonden har använts. Landskapsregeringen bedömer att utgående från de i siffersammanställningen intagna uppgifterna kommer landskapets likviditet att vara tillräcklig under ramperioden.

Exklusive utjämningsfondens inverkan	År 2010	År 2011	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015
Netto året isolerat						
- grundbudget 2011	-36 702 000	-15 626 000	-19 000 000			
- ramantagande juni 2011	-35 049 000	-18 082 000	-19 553 000	-2 120 000		
- grundbudget 2012		-7 153 000	-17 221 000	-24 800 000		
- bedömning tb I 2012		-152 000	-16 023 000	-11 220 000	-967 000	6 688 000
Inklusive utjämningsfondens inverkan						
Netto året isolerat						
- grundbudget 2011	-16 702 000	-626 000	-7 267 000			
- ramantagande juni 2011	-15 049 000	-3 082 000	-7 820 000	-2 120 000		
- grundbudget 2012		7 847 000	-11 921 000	-18 367 000		
- bedömning tb I 2012		14 848 000	-10 723 000	-4 787 000	-967 000	6 688 000
Akkumulerat över-/underskott						
- grundbudget 2011	-34 000 000	-34 626 000	-41 893 000			
- ramantagande juni 2011	-32 347 000	-35 429 000	-43 249 000	-45 369 000		
- grundbudget 2012		-24 500 000	-36 421 000	-54 788 000		
- bedömning tb I 2012		-17 499 000	-28 222 000	-33 009 000	-33 976 000	-27 288 000

Budgetförändringarna i korthet och föreslagna budgetramar för åren 2013 - 2015

Av nedanstående tabell framkommer uppgifter om budgeterna för år 2011 respektive år 2012 samt en bedömning av nivåerna för ramperioden 2013 – 2015 i enlighet med de omställningsförslag som närmare framgår i föreliggande förslag till tilläggsbudget. Vid läsningen av tabellen kan även följande större förändringar mellan innevarande budgetår 2012 och år 2015 beaktas:

Allmänt

- Organisationsförändringar mellan avdelningar har inte beaktats i siffermaterialet utan det görs i respektive års budget som förslagen förverkligas.
- Inbesparingar till följd av personalförändringar framkommer närmare av bilaga 1 och ingår därför inte i förklaringarna nedan.
- Landskapsregeringen avser att se över de avgifter som debiteras för tjänster landskapet tillhandahåller i syfte att hålla en ändamålsenlig nivå med beaktande av såväl kostnaderna för medborgarna och landskapet som styrningseffekterna.
- Förvaltningens upphandlingsrutiner utvecklas och förbättras
- Landskapsregeringen avser att i högre grad använda sig av ny teknik vid möten för att minska resekostnader.
- År 2014 inleds en ny EU-programperiod. De uppgifter som nu ingår är en bedömning innan programramarna är kända.

Lagtinget

- Landskapsregeringen har inte tagit ställning till nivåerna för lagtinget och har därför i sammanställningen räknat med oförändrad nivå.

Kansliavdelningen

- Överföringsutgifterna ökar främst på grund av en reservering för ökat räntestöd till följd av räntehöjningar.
- Under åren 2012 till 2014 ingår investeringsanslag för renoveringen av Självstyrelsegården.

Finansavdelningen

- Den stora ökningen av konsumtionsutgifter hänförs i sin helhet till pensionsrelaterade utgifter. De övriga konsumtionsutgifterna minskar med 4,6 procent från år 2012 till år 2015.
- Under överföringsutgifterna ingår extra anslag för bidrag för likströmsförbindelse till riket under åren 2012 – 2014 med 10 miljoner år 2012 respektive 20 miljoner euro resterande år. En inkomst om motsvarande belopp ingår för respektive år. Kompensationen

för inkomstbortfall till följd av skatteavdrag i kommunalbeskattningen slopas. Landskapsandelarna till kommunerna föreslås minska.

- Investeringsutgifterna ökar för digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning.
- Lån och övriga finansinvesteringar minskar till följd av att lånen ur penningautomatmedel delvis har omfördelats till andra användningsändamål, bl.a. för byggande av geriatrisk klinik för ÅHS. År 2012 ingår ett nettoanslag om ca 2,8 miljoner euro för köp av aktier i Kraftnät Åland Ab och år 2013 ett anslag om 5 miljoner euro för kapitalinsats i Kraftnät Åland Ab.
- Det fördelningsbara nettot av Ålands Penningautomatförenings verksamhet beräknas uppgå till 20 miljoner euro per år under ramperioden. Nivån bedöms vara möjlig med beaktande av återföringar av tidigare års ofördelade anslag.

Social- och miljöavdelningen

- Ökningen av konsumtionsutgifter hänförs till ÅHS.
- Överföringsutgifterna minskar som en följd av att landskapsandelarna för socialvårdens driftsutgifter föreslås minska men även av mindre anslag inom vatten- och avlopps- samt avfallsområdena.
- Investeringsutgifterna för ÅHS har stor tyngdpunkt på ett förverkligande av en geriatrisk klinik för vilken det ingår 20 miljoner euro åren 2012 - 2015.
- Inkomsterna beräknas öka till följd av höjda avgifter vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet respektive Ålands hälso- och sjukvård. Fr.o.m. år 2013 slopas Gullåsenavgiften varför inkomsterna minskar med 3,3 miljoner euro i förhållande till grundbudgeten för år 2012.

Utbildnings- och kulturavdelningen

- Minskningen av konsumtionsutgifter hänförs främst till inbesparingsåtgärder inom de skolor som landskapet bedriver och minskande antal studerande.
- Minskningen av överföringsutgifterna påverkas främst av att landskapsandelarna för grundskolan tenderar att sjunka under perioden samt att det föreslås att studiestöden inte indexjusteras från och med läsåret 2013 - 2014. Därtill kommer landskapsandelarna inom sektorn att ses över.
- Under perioden förverkligas en ny basutställning vid Ålands museum samt vissa investeringar görs i maskinlaboratorieutrustning för Högskolans på Åland och Ålands gymnasiums behov.

Näringsavdelningen

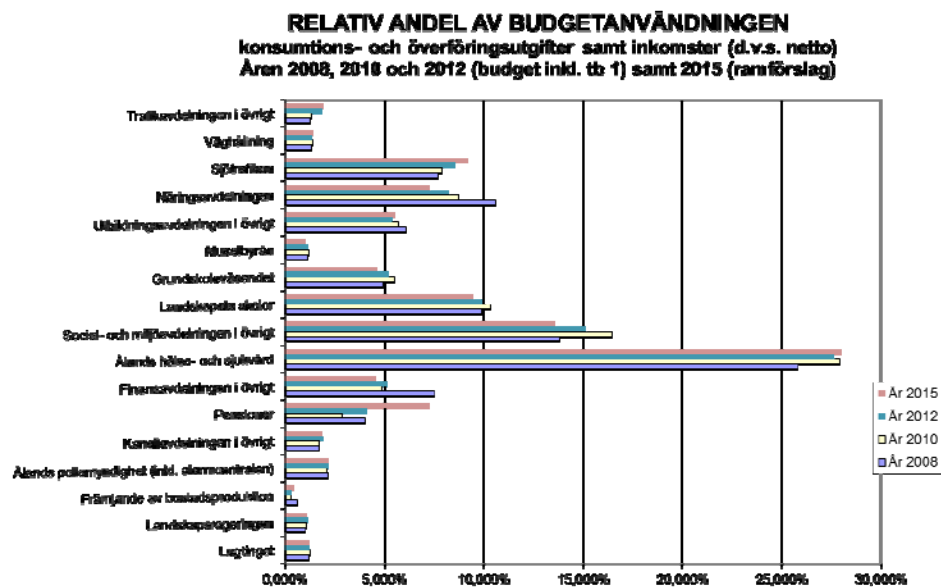
- Den stora minskningen av konsumtionsutgifter beror främst på minskade kostnader för avbytarsystemet samt av ändringar i ÅTC:s verksamhetsområde.
- Överföringsutgifterna beräknas minska från år 2012 till år 2015. Största minskningen är de EU-delfinansierade programanslagen under näringsavdelningens förvaltningsområde där landskapets finansieringsandel, därmed också budgetbelastningen, minskar med ca 1,4 miljoner euro medan EU:s finansieringsandel ökar med ca 0,7 miljoner euro. Noteras bör att en ny programperiod börjar år 2014 och att programmets finansieringsramar inte är fastslagna. I ramarna har beaktats en jämn fördelning av budgetanslagen för den nya programperioden, d.v.s. att samma belopp skulle budgeteras årligen vilket inte varit fallet under pågående programperiod.

Trafikavdelningen

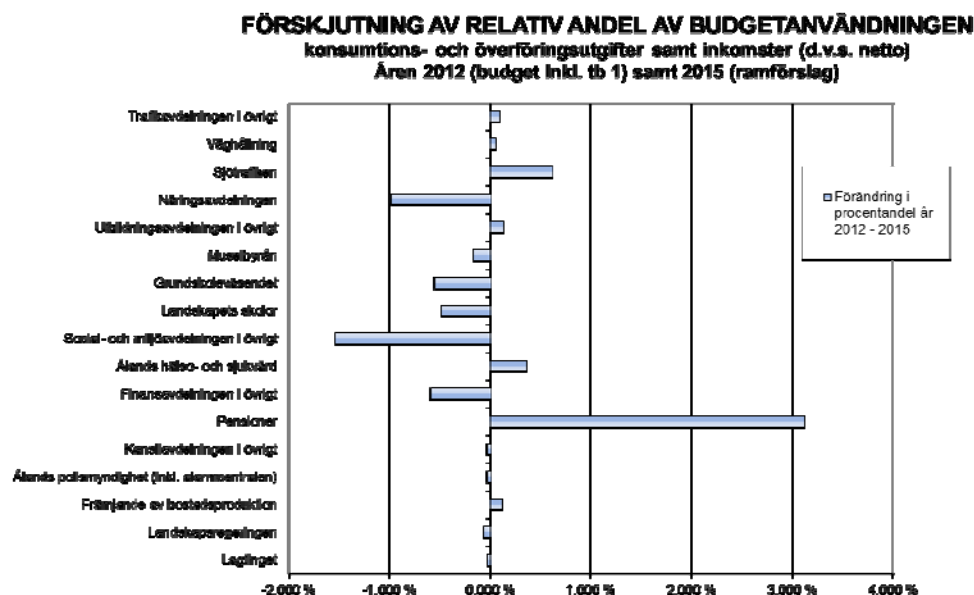
- Den stora ökningen av konsumtionsutgifter beror på förväntade kostnadsökningar till följd av bränsleprisutvecklingen. Ökningen av utgifterna bromsas dock av begränsningar i trafikvolymen.
- Ökningarna av överföringsutgifterna fr.o.m. år 2012 beror på ett nytt avtal om upprätthållande av flygtrafik på flyglinjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda och att understödet för kollektivtrafiken beräknas öka till följd av ökade bränslepriser. Landskapsunderstödet för byggande av kommunalvägar ingår i det paket av åtgärder som diskuteras med kommunerna.
- Investeringsnivåerna är till stor del beroende av i vilken takt korttruttsprojekt kan förverkligas under perioden.

BEDÖMNING AV UTGIFTS- OCH INKOMSTNIVÅER ÅREN 2011 - 2015 (exkl. överföring av underskott mellan åren och finansieringslån)										
	UTGIFTER									
	År 2011	År 2012	Förändring	År 2013	Förändring	År 2014	Förändring	År 2015	Förändring	Förändring
	1.000 euro	1.000 euro	2011 - 2012	1.000 euro	2012 - 2013	1.000 euro	2013 - 2014	1.000 euro	2014 - 2015	2012 - 2015
			%		%		%		%	%
LAGTINGET	-2 836	-2 921	3,0%	-2 921	0,0%	-2 921	0,0%	-2 921	0,0%	0,0%
Konsumtionsutgifter	-2 836	-2 921	3,0%	-2 921	0,0%	-2 921	0,0%	-2 921	0,0%	0,0%
LANDSKAPSREGERINGEN	-2 818	-2 894	2,7%	-2 858	-1,2%	-2 858	0,0%	-2 799	-2,1%	-3,3%
Konsumtionsutgifter	-2 818	-2 894	2,7%	-2 858	-1,2%	-2 858	0,0%	-2 799	-2,1%	-3,3%
KANSLIAVDELNINGEN	-15 271	-18 736	22,7%	-18 385	-1,9%	-17 976	-2,2%	-15 726	-12,5%	-16,1%
Konsumtionsutgifter	-9 670	-10 062	4,1%	-10 050	-0,1%	-9 831	-2,2%	-10 151	3,3%	0,9%
Överföringsutgifter	-3 736	-3 724	-0,3%	-3 835	3,0%	-3 945	2,9%	-4 075	3,3%	9,4%
Investeringsutgifter	-1 865	-4 950	165,4%	-4 500	-9,1%	-4 200	-6,7%	-1 500	-64,3%	-69,7%
Lån och övriga finansinv.	0	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%
FINANSIAVDELNINGEN	-39 211	-64 106	63,5%	-71 242	11,1%	-66 801	-6,2%	-48 822	-26,9%	-23,8%
Konsumtionsutgifter	-27 289	-29 647	8,6%	-32 798	10,6%	-35 183	7,3%	-37 604	6,9%	26,8%
Överföringsutgifter	-8 227	-20 419	148,2%	-28 764	40,9%	-28 564	-0,7%	-8 564	-70,0%	-58,1%
Investeringsutgifter	-130	-680	423,1%	-730	7,4%	-630	-13,7%	-630	0,0%	-7,4%
Lån och övriga finansinv.	-3 565	-13 360	274,8%	-8 950	-33,0%	-2 424	-72,9%	-2 024	-16,5%	-84,9%
SOCIAL- OCH MILJÖ- AVDELNINGEN	-119 701	-118 937	-0,6%	-120 971	1,7%	-121 920	0,8%	-123 117	1,0%	3,5%
Konsumtionsutgifter	-80 147	-82 318	2,7%	-82 607	0,4%	-82 856	0,3%	-82 847	0,0%	0,6%
Överföringsutgifter	-32 554	-33 239	2,1%	-31 114	-6,4%	-30 864	-0,8%	-30 470	-1,3%	-8,3%
Investeringsutgifter	-7 000	-3 350	-52,1%	-7 200	114,9%	-8 100	12,5%	-9 700	19,8%	189,6%
Lån och övriga finansinv.	0	-30	0,0%	-50	66,7%	-100	100,0%	-100	0,0%	233,3%
UTBILDNINGS- OCH KULTUR- AVDELNINGEN	-56 526	-54 550	-3,5%	-53 626	-1,7%	-54 378	1,4%	-52 820	-2,9%	-3,2%
Konsumtionsutgifter	-28 860	-29 412	1,9%	-28 853	-1,9%	-28 509	-1,2%	-28 252	-0,9%	-3,9%
Överföringsutgifter	-24 935	-24 797	-0,6%	-24 252	-2,2%	-25 268	4,2%	-24 547	-2,9%	-1,0%
Investeringsutgifter	-2 730	-340	-87,5%	-520	52,9%	-600	15,4%	-20	-96,7%	-94,1%
Lån och övriga finansinv.	-1	-1	0,0%	-1	0,0%	-1	0,0%	-1	0,0%	0,0%
NÄRINGS- OCH AVDELNINGEN	-22 454	-23 564	4,9%	-23 014	-2,3%	-22 545	-2,0%	-22 223	-1,4%	-5,7%
Konsumtionsutgifter	-5 585	-5 390	-3,5%	-5 334	-1,0%	-5 068	-5,0%	-4 706	-7,1%	-12,7%
Överföringsutgifter	-16 869	-18 154	7,6%	-17 680	-2,6%	-17 477	-1,1%	-17 497	0,1%	-3,6%
Investeringsutgifter	0	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%
Lån och övriga finansinv.	0	-20	0,0%	0	-100,0%	0	0,0%	-20	0,0%	0,0%
TRAFIKAVDELNINGEN	-33 395	-37 144	11,2%	-36 427	-1,9%	-39 926	9,6%	-40 374	1,1%	8,7%
Konsumtionsutgifter	-24 443	-26 215	7,2%	-25 924	-1,1%	-27 244	5,1%	-28 854	5,9%	10,1%
Överföringsutgifter	-2 602	-3 454	32,7%	-3 503	1,4%	-3 482	-0,6%	-3 520	1,1%	1,9%
Investeringsutgifter	-6 350	-7 475	17,7%	-7 000	-6,4%	-9 200	31,4%	-8 000	-13,0%	7,0%
FINANSIERINGSUTGIFTER	-380	-385	1,3%	-390	1,3%	-395	1,3%	-395	0,0%	2,6%
Övriga utgifter	-380	-385	1,3%	-390	1,3%	-395	1,3%	-395	0,0%	2,6%
TOTALT	-292 592	-323 237	10,5%	-329 834	2,0%	-329 720	0,0%	-309 197	-6,2%	-4,3%
Konsumtionsutgifter	-181 648	-188 859	4,0%	-191 345	1,3%	-194 470	1,6%	-198 134	1,9%	4,9%
Överföringsutgifter	-88 923	-103 787	16,7%	-109 148	5,2%	-109 600	0,4%	-88 673	-19,1%	-14,6%
Investeringsutgifter	-18 075	-16 795	-7,1%	-19 950	18,8%	-22 730	13,9%	-19 850	-12,7%	18,2%
Lån och övriga finansinv.	-3 566	-13 411	276,1%	-9 001	-32,9%	-2 525	-71,9%	-2 145	-15,0%	-84,0%
Övriga utgifter	-380	-385	1,3%	-390	1,3%	-395	1,3%	-395	0,0%	2,6%
Inkomster totalt	301 063	312 514	3,8%	325 047	4,0%	328 753	1,1%	315 885	-3,9%	1,1%
Underskott beaktande preliminärt bokslut för år 2011:										
Överskott/underskott för året	14 848	-10 723		-4 787		-967		6 688		
Accumulerat underskott budget	-17 499	-28 222		-33 009		-33 976		-27 288		

Med beaktande av landskapsregeringens ramförslag som framgår av ovanstående tabell kan budgetens förändring av fördelningen relativt sett mellan olika områden sedan år 2008 illustreras enligt nedanstående graf. Observera att andelarna i båda nedanstående grafer enbart innehåller nettot av konsumtions- och överföringsutgifter samt inkomster, d.v.s. investeringsutgifter, lån och övriga finansinvesteringar utgifter ingår inte.

Förändringarna mellan de olika budgetområdena kan även visualiseras enligt nedanstående diagram.

Budgetstrukturen

Beredningen av ett lagförslag om ändringar i finansförvaltningslagen pågår samt så ska en ny finansförvaltningsförordning utarbetas. Lagtingsordning-

en samt ovan nämnda författningar kommer att utgöra grunden för landskapets ekonomiförvaltning. Därtill pågår förberedelser för upphandling av ett nytt ekonomisystem. Landskapsregeringen bedömer att upphandlingen kan utföras under år 2012, implementeringen ske under år 2013 så att det kan tas i drift från och med år 2014.

Landskapsregeringen planerar att följande förändringar kan införas i budgetförslaget för år 2013:

- budgetförslaget görs mer informativt, t.ex. genom att införa tabeller och grafer samt övergripande målsättningar
- inrättande och indragande av enskilda tjänster eller arbetsavtalsförhållanden beskrivs inte särskilt i budgetförslaget, d.v.s. landskapsregeringen fattar dylika beslut inom ramarna för tillbudsstående anslag. Landskapsregeringen konstaterar även att i enlighet med den nya landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård utgår förslaget till plan för hälso- och sjukvården ur budgetförslaget för år 2013.
- om det under ett moment ingår anskaffningar som överstiger 20.000 euro ska detta framgå av motiveringstexten för att tydliggöra drift respektive investeringar och
- användningen av reservationsanslag, d.v.s. anslag som kan användas under flera år, lyfts fram och förtydligas t.ex. så att de från tidigare år återstående anslagen redovisas per ett visst datum. I samband med detta övervägs om användningsändamålen för reservationsanslag kan minskas så att de främst skulle användas för investeringsanslag och EU-programanslag.

Detaljerade målsättningar kommer att arbetas in i verksamhetsplaner som landskapsregeringen fattar beslut om.

Till budgetförslaget för år 2014 överväger landskapsregeringen en ytterligare utveckling så att affärsbokföringsdimensionen lyfts fram. I takt med att de bakomliggande IT-systemen för budgetering och redovisning utvecklas förbättras möjligheterna till resultaträkningsprognoser så att dessa kan ges större tyngd. Kostnaderna för drift och förvaltning av lokaler och fastigheter ska i möjligaste mån fördelas på de nyttjande enheterna.

Ett nytt ekonomisystem förbättrar i väsentlig grad förutsättningarna att införa utökad intern debitering som i sin tur är en förutsättning för att utveckla resultatenheter där även kapitalkostnaderna beaktas.

Landskapet, kommunerna och beskattningen

Enligt övergångsbestämmelserna i landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård upphör kommunernas skyldighet att ersätta landskapet för kostnaderna för vården vid Ålands hälso- och sjukvårds geriatriska klinik från och med år 2013. Avsikten har varit att den ekonomiska effekten av sloandet av avgiften från och med år 2013 ska utjämnas i förhållande till kommunerna. Med beaktande av detta och att den ekonomiska situationen kräver åtgärder inom alla samhällssektorer har landskapsregeringen gått in för ett åtgärds paket i förhållande till den kommunala sektorn. Förslaget bygger på att den s.k. Gullåsenavgiften slopas i enlighet med nu gällande lag samtidigt som landskapsandelarna till kommunerna minskas med 3.600.000 euro per år. Sättet för hur detta genomförs tas fram och diskuteras med Ålands kommunförbund.

Landskapsregeringen konstaterar att samhällsservicereformen lyfter fram frågeställningar kring hur beskattningen inom landskapets egen behörighet

ska vara utformad och att omställning kan vara aktuellt även till denna del beroende på vilket beslut som fattas utgående från det nu pågående utredningsarbetet. I detta skede och i samband med diskussionerna om finansieringen av den kommunala sektorn föreslår landskapsregeringen att sjukdomskostnadsavdraget slopas i kommunalbeskattningen och därmed bortfaller även den kompensation landskapet erlagt till kommunerna för de inkomstbortfall avdraget medfört. Landskapets inbesparing av denna åtgärd beräknas till ca 1.500.000 euro per år. Landskapsregeringen har även gått in för att kompensationen för övriga s.k. åländska avdrag bör slopas, vilket för landskapet innebär en inbesparing om ca 400.000 euro och motsvarande inkomstbortfall för kommunerna eftersom inga förändringar beträffande dessa avdrag föreslås. Landskapsregeringen avser att övergångsbestämmelserna utformas så att inga ytterligare anslag erfordras utöver de som redan upptagits i budgeten för år 2012. Lagframställningen med förslag om en utfasning av avdragkompensationen under en treårsperiod är med anledning av ovanstående inte längre aktuell.

Hur de ekonomiska effekterna av landskapsregeringens förslag beräknas fördela sig framgår av nedanstående tabell.

Tabell: Ekonomiska effekter av ändringar i landskapsandelssystemet och beskattningen				
Förändringar som inverkar fr.o.m år 2013	Förändring i euro för:			
	Kommunerna	Landskapet	Medborgarna	
Gullåsenavgiften slopas i enlighet med gällande lag	3 000 000	-3 000 000		
Landskapsandelarna ändras	-3 600 000	3 600 000		
Sjukdomskostnadsavdraget slopas fr.o.m. 1.1.2013	1 500 000			-1 500 000
Kompensation sjukdomskostnadsavdraget faller bort fr.o.m. 1.1.2013	-1 500 000	1 500 000		
Kompensationerna för övriga avdrag slopas i sin helhet fr. 1.1.2013	-400 000	400 000		
Sammanlagt ovanstående	-1 000 000	2 500 000		-1 500 000
Förändringar som inverkar år 2012	Förändring i euro för:			
	Kommunerna	Landskapet	Medborgarna	
Kompensationerna för avdrag enligt tillgängligt budgetanslag (ca 59 %)	-780 000	780 000		
Sammanlagt ovanstående	-780 000	780 000		0
*) När budgeten för år 2012 uppgjordes var antagandet att kompensationen skulle minskas med ca 600.000 euro.				

I sammanhanget kan konstateras att landskapsregeringen, såsom lagstiftningen om det nuvarande landskapsandelssystemet förutsätter, har för avsikt att låta påbörja utredningen av förändringarna i kostnadsfördelningen mellan kommunerna och landskapet sedan år 2008 då statistikuppgifterna för år 2011 finns tillgängliga. Eventuella förändringar av systemet planeras med beaktande av övervägandena om samhällsservicereformen.

SAMHÄLLSSERVICEREFORM

Samhällsservicereformen är ett utvecklingsprojekt som har som mål att trygga basservicen på lång sikt med tillräcklig regional spridning i enlighet med den garantilag för servicenivåer som landskapsregeringen tar fram. Samhällsreformen strävar till mer likvärdig service och gemensam tillämpning av lagstiftning så att alla på Åland ges likvärdiga förmåner samt att behålla det lokala självbestämmandet och engagemanget.

Samhällsreformens mål är också att stärka kompetensen och ge ökat utrymme för specialisering. Dagens lagstiftning är omfattande och kräver i allt högre grad specialkunskap, särskilt inom det sociala området. Eftersom det i alla kommuner idag finns anställda som sysslar med samma frågor kunde man verka mer gemensamt och genom en ny arbetsfördelning ge anställda möjlighet att utveckla särskilda kompetenser inom olika delområden.

Samhällsreformen är också ett effektiviseringsprojekt. Den offentliga strukturen vi har idag för att administrera servicen till medborgare kan förenhetligas och göras mindre kostsam. Framför allt bör man fokusera på gemensamma lösningar för att möta behoven inom äldreomsorgen.

Landskapsregeringen avser att arbeta med frågan tillsammans med kommunerna genom gemensamma överläggningar och diskussioner. Parallellt görs också en översyn av den egna förvaltningen så att landskapet handhar lagstiftning och tillsyn medan direkt serviceproduktion i högre grad ska utföras av landskapsregeringen underlydande myndigheter, bolag eller tredje sektor. Landskapet åtar sig därför inte serviceuppdrag som idag sköts av kommuner och kommunalförbund.

I syfte att uppnå ovan angivna målsättningar har landskapsregeringen tillsatt en arbetsgrupp vars uppgift är att ta fram logiska organisationsmodeller för den framtida samhällsservicen. Arbetsgruppens arbete ska vara slutfört senast den 30 april 2012. En extern expert anlitas för att från ett utifrånperspektiv formulera ett alternativ. Därefter kommer Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) att utsätta modellerna för tester. Den tredje fasen i samhällsservicereformen sker genom att en parlamentarisk kommitté tillsätts, vars uppgift är att föreslå en organisationsmodell. Under arbetets gång involveras kommunerna genom remisser.

Arbetet enligt ovan, som ska genomsyras av största möjliga öppenhet och delaktighet av olika parter, ska genomföras inom utgången av år 2012. Därefter sker lagstiftningsarbete och övrigt arbete för att praktiskt genomföra reformen. Landskapsregeringens mål är att under mandatperioden ta viktiga och konkreta steg framåt i förändringsarbetet.

DIGITAL AGENDA, SAMORDNAD IT-UTVECKLING OCH E-FÖRVALTNING

En central del i den omställningspolitik landskapsregeringen avser att föra under mandatperioden är satsningar på IT – utveckling.

Landskapsregeringens vision omfattar en gemensam e-förvaltning för den åländska offentliga förvaltningen. Diskussioner förs därför med ÅHS, Mariehamns stad samt Ålands kommunförbund k.f. för att klarlägga förutsättningarna att åstadkomma ett gemensamt ramverk - en digital agenda med

fokus på utveckling av e-förvaltningen inom hela den åländska förvaltningen. Den långsiktiga målsättningen är att samtliga åländska kommuner och landskapsmyndigheter ska bidra till den gemensamma e-förvaltningen. Avsikten är att utgående från en nulägesanalys samt pågående och fortsatt omvärldsbevakning formulera en projektbeskrivning för att ta fram en åländska digital agenda. Samtidigt förs diskussioner med inom sektorn verksamma företag för att informera om planerna och inhämta kunskap om hur branschen ser på sina förutsättningar att medverka inom sina respektive specialområden.

Landskapsregeringen satsar således på införandet av e-förvaltning. För att uppnå målsättningen krävs initialt även insatser för att förnya förvaltningens IT-system, förändring av förvaltningens organisatoriska strukturer och kompetensutveckling. Satsningen leder även till stora investeringar i teknik och kompetens. Moderna verksamhetssystem och e-förvaltning resulterar enligt landskapsregeringens uppfattning i långsiktiga besparingar och en transparent förvaltning tack vare förutsättningar för tydligare styrning, effektivare arbetssätt och förbättrad information.

Landskapsregeringens eget utvecklingsarbete koncentreras inledningsvis till några prioriterade projekt som omfattar grundläggande arbeten.

Ett IT-stöd för verksamhetsstyrning implementeras i organisationen. Denna verksamhetsstyrning kräver en systematisering och kartläggning av förvaltningens verksamhetsprocesser. Detta IT-stöd och processkartläggningen ingår även som nödvändiga komponenter i förvaltningens system för intern styrning och kontroll.

Såsom framgår av grundbudgeten för år 2012 under moment 44.95.71 samt nedan under avsnittet om budgetstrukturen, avser landskapsregeringen att förnya sitt ekonomisystem.

Landskapsregeringens hemsida och närvaro på Internet ska förbättras. Den övergripande målsättningen är att beakta kundperspektivet i utvecklingen av den åländska offentliga förvaltningens nätbaserade service som omfattar både information och e-tjänster. Informationen som presenteras ska i stor utsträckning hämtas ur förvaltningens verksamhetssystem och de e-tjänster som tillhandahålls ska vara integrerade med nödvändiga verksamhetssystem för att uppnå resurseffektiva processer. Det första steget i förnyelsen är upphandlingen av ett nytt publiceringssystem och det arbetet påbörjas vid halvårsskiftet år 2012. Under processen övervägs open source-alternativ, d.v.s. system med öppen källkod. Arbetet med att förnya landskapsregeringens nuvarande hemsida och intranät fortsätter samtidigt. Genom köptjänster gallras uppgifter på nuvarande hemsida, i syfte att underlätta en övergång till en ny och modern hemsida. Särskilda satsningar kommer även att ske för att öka landskapsregeringens närvaro i de sociala medierna. Riktlinjer för landskapsregeringens aktiviteter i dessa medier är under utarbetande.

Projekten behöver samordnas för att resultera i målsättningar som samverkar och stöder varandra i den fortsatta utvecklingen. För de nämnda projekten har landskapsregeringen i detta skede beaktat ett investeringsanslag om 500.000 euro per år.

UTVECKLING OCH MODERNISERING AV FÖRVALTNINGEN

Landskapsregeringen föreslår att arbetet med utvecklingen och moderniseringen av allmänna förvaltningen fortsätter. Rollfördelningen mellan den politiska nivån och förvaltningen respekteras så att den politiska nivån fattar beslut om riktlinjer och principer. Förvaltningen fattar beslut i enlighet med dessa så att ärenden som berör enskilda medborgare inte tas till politisk prövning. En helhetsgranskning görs av landskapsförvaltningen i syfte att särskilja centralförvaltningens kärnuppgifter från uppgifter som kan utföras av andra såsom underlydande myndigheter, tredje sektorn eller bolag. Syftet är att den serviceproducerande verksamheten ska ha ett klart avgränsat verksamhetsområde och ekonomiskt ansvar gentemot centralförvaltningen som fungerar som tillsyns- och övervakande myndighet med uppgift att verkställa lagtingets beslut. Förändringar sker successivt i olika steg och genomsyras av personalens engagemang och delaktighet.

Ett löpande arbete med kontinuerlig organisationsutveckling pågår således inom förvaltningen. En översyn av nuvarande anställningsvillkor sker för att gynna rekrytering av kompetent personal till förvaltningen. I uppdraget ingår även att förbättra möjligheten att göra karriär inom organisationen samt även i övrigt för att förbättra utvecklingsmöjligheter för de anställda.

Fastighetsförvaltning

För att ytterligare renodla och effektivera förvaltningen av landskapets fastigheter avser landskapsregeringen samordna hela fastighetsförvaltningen under fastighetsenheten, vilken även ska ha en relativt självständig roll i förhållande till den allmänna förvaltningen. Enheten ska på ekonomiska grunder förvalta landskapets samtliga fastigheter, hyres- och arrendeobjekt, för att härigenom tillhandahålla lokaler och mark för landskapets behov i enlighet med uppgjorda avtal med respektive nyttjande enhet. Undantaget från ovannämnda är de fastigheter som nyttjas av ÅHS.

Fastigheter som landskapet inte längre behöver eller som saknar egentligt landskapsintresse kan, om det anses motiverat, säljas eller hyras ut.

Kostnaderna för drift och förvaltning av lokaler och fastigheter ska i möjligaste mån fördelas på de nyttjande enheterna på motsvarande grunder som vid ett hyresförhållande mellan ägare och hyresgäst. Fastighetsenheten ska även sköta utredningar gällande förvaltningens behov av utrymmen samt genomföra byggnadsprojekt enligt landskapsregeringens och lagtingets beslut.

En väsentlig del i en resurseffektiv verksamhet är att lokal- och lokaliseringsslösningarna är sådana att en rationellt utformad verksamhet understöds och att tillgängliga fastigheter utnyttjas ändamålsenligt. Utgående från ett helhetsperspektiv över hur landskapets fastigheter utnyttjas idag avser landskapsregeringen göra en genomgång i avsikt att minimera kostnaderna för upphyrning. Landskapsregeringens förvaltning ska i första hand inrymmas i egna fastigheter såsom självstyrelsegården, museifastigheten och naturbruksskolan. Landskapsregeringen beslutar hur dessa fastigheter bäst utnyttjas med beaktande av hur olika avdelningar och enheter samverkar med varandra, den dagliga politiska beslutsprocessen samt kontakter med kunder och samarbetspartners. Anslag för ombyggnad av naturbruksskolan för kontorsändamål föreslås i denna tilläggsbudget.

Planeringen av en tillbyggnad av polishuset fortsätter enligt tidigare planering. Målsättningen är att de kompletterande lokalerna ska tas i bruk under år 2015. Polisens lokalkontor i Godby stängs.

I nu föreliggande tilläggsbudget föreslås landskapsregeringen få bemyndigande att arrendera ut markområden vid Jomala Gård.

Energieffektivisering

En stor och viktig omställning ska ske inom miljö- och energiområdet. Landskapsregeringen tillsätter en energikommission som får i uppdrag att formulera landskapets klimat- och energimål med fokus på vindkraft, bränsleomställning för färjor och kollektivtrafik, infrastrukturella satsningar för elbilar och alternativa drivmedel, och en tillväxt inom cleantech-företag och gröna innovationer samt energieffektivisering. Reseavdraget i kommunalbeskattningen görs mer miljöinriktat och uppmuntrar till samåkning och nyttjande av kollektivtrafik.

För att effektivera energianvändningen i landskapets fastigheter och samtidigt få en genomgång av anläggningarnas skick och användning, har byggnadsbyrån sedan några år tillbaka genomfört energikartläggningar. Resultatet av kartläggningen varierar mellan olika byggnader och likaså storleken på de investeringar som behövs. Gemensamt för arbetet är ändå själva driftoptimeringen, dvs justeringar för i första hand värme och ventilation i syfte att driva anläggningen så energisnålt som möjligt.

NÄRINGSPOLITIK

Full sysselsättning, modernisering, kraftsamling för tillväxt och livskraftiga regioner är centrala delar i landskapsregeringens näringspolitik.

Budgetförslaget för näringsavdelningen sänker utgiftsnivån för konsumtion med nästan 13 % från budget år 2012 till år 2015. Överföringsutgifterna minskar med nästan 5 % medan nettoutgifterna för hela näringsavdelningen minskar med över 2,1 miljoner euro eller 11 % till år 2015. Personalen minskar med 11 personer (0,5 IKT-ansvarig och 1 projektledare år 2013, 2 avbytare år 2014 och 7 avbytare år 2015) fram till år 2015 jämfört med näringsavdelningens verksamhet år 2012.

Ett nytt förslag som inte har beaktats i sifferstaten är att förvaltningsansvaret för Europeiska socialfonden flyttas från utbildnings- och kulturavdelningen till näringsavdelningen. En och en halv tjänst överförs vilket betyder en inbesparing för landskapet med en halv tjänst. ESF-programmet är i stor utsträckning inriktat mot sysselsättningsinsatser och utbildningsprojekt i företag och på arbetsplatser vilket faller väl inom näringsavdelningens förvaltningsområde. Förslaget innebär att konsumtionsutgifterna ökar med cirka 88.000 euro från år 2014 och framåt.

Personalförändringar

Näringsavdelningens personalstyrka exklusive Ams har minskat från 77 till 55 anställda från år 2007 till år 2012. Förändringen har skett i huvudsak genom nerdragningar på jordbruks- och skogsbruksbyrån. Ams personalantal har varit stabilt under perioden. Med föreliggande förslag till omställningsbudget minskar personalen med ytterligare 11 personer med början från år 2013. Förändringen görs genom en privatisering av lantbruksavbytarverksamheten samt en förändring av verksamheten vid Ålands teknologisentrum. Kvar i landskapets regi blir finansieringsansvaret för vikarie-

hjälp vid akuta olycks- och sjukdomsfall inom lantbruket samt en nysatsning på innovationer inom grön teknik.

Företagsfinansiering

Den största delen, ca 82 %, av näringsavdelningens överföringsutgifter kanaliseras till det åländska näringslivet eller används för ändamål som främjar och utvecklar näringslivet. En del av överföringsutgifterna kan karakteriseras som regionalpolitiska insatser som syftar till ökad sammanhållning och bygemenskap och vars effekter för näringslivet är betydligt mer indirekta. Resterande överföringsanslag är arbetsmarknadspolitiska stöd till enskilda, arbetsgivare och för projekt och kurser som handläggs av Ams.

Under perioden görs en genomgång av finansieringsformerna med syftet att göra en bidragsreform med genomgående lägre stödnivåer och färre stödprodukter. Målsättningen med bidragsreformen är att landskapets stödprinciper ska vara enkla och tydliga för att förutsägbarheten i beviljningen ska vara så stor som möjligt. Dessutom kommer nya finansieringsinstrument såsom användning av EU-finansiering till riskkapital att förberedas och implementeras. Genom lägre bidragsnivåer och att olika kombinationer av finansieringsinstrument införs effektiviseras och återanvänds landskapets resurser till fler företag och fler projekt.

Stort fokus kommer att läggas på att snabba upp hanteringen av ansökningarna av de olika företagsstöden. Målsättningen ska vara att inom tre veckor ifrån att ansökningen är komplett inlämnad avge besked om beviljande, avslag eller kombinationer av bidrag, riskkapital, återbetalningsbaralån, räntestöd eller garantier.

Den största delen av näringslivspolitikerna finansieras genom de sjuåriga EU-programmen med delfinansiering från EU och i utformningen av programmen kommer landskapsregeringen att fästa vikt vid en tillväxtinriktad näringslivspolitik för en växande arbetsmarknad. I framtiden bör även huvuddelen av Leader-insatserna som utgör en obligatorisk del av landsbygdsutvecklingsprogrammet få ett tydligare tillväxtorienterat fokus.

EU-finansiering perioden 2014-2020

Beredningen av ett nytt regelverk för EU-finansieringen som ska gälla för perioden 2014-2020 pågår. Nya EU-program ska utformas i vilka näringslivspolitikerna för den kommande sjuårsperioden ska utformas. Med beaktande av att EU:s finansieringsram för perioden 2014-2020 inte är klar finns det en betydande osäkerhet i inkomstuppgifterna. Den preliminära bedömningen i budgetförslaget är att inkomsterna från EU kommer att vara på ungefär samma nivå som under den nuvarande programperioden 2007-2013 vilket betyder totalt 27.825.000 euro för hela programperioden 2014-2020 för de fyra fonderna ERUF (Europeiska regionala utvecklingsfonden), ESF (Europeiska socialfonden), EHFF (Europeiska havs- och fiskerifonden) och EJFLU (Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling).

I budgetförslaget har landskapets medfinansiering beräknats vara lika stor som EU-delen förutom gällande landsbygdsutveckling där landskapets del har uppskattats till 65 % och EU:s del till 35 %. Under nuvarande programperiod uppgår landskapets del till cirka 70 % och EU:s del till ca 30 % för landsbygdsutveckling, vilket betyder att landskapets andel föreslås minska. Totalt uppgår samtliga EU-programs offentliga finansiering till 71.170.000 euro under perioden 2014-2020. Till detta ska läggas den privata finansieringen för genomförandet av programmen som är minst lika stor, vanligtvis

betydligt större, än den offentliga. Omställningsbudgeten omfattar de två första åren 2014 och 2015 av nästa EU-programperiod.

Ytterligare en osäkerhetsfaktor gäller landsbygdsutvecklingsprogrammet där det nuvarande LFA-stödet till lantbrukare ändrar karaktär till ett utpräglat inkomststöd, vilket föranleder en bedömning av om detta hör till rikets behörighet och således bör finansieras direkt genom statsbudgeten. Landskapsregeringen kommer tillsammans med jord- och skogsbruksministeriet att utreda frågan i god tid inför år 2014. Om LFA-stödet hör till rikets behörighet ska finansieringen inte belasta landskapets budget. Det betyder att cirka 17 miljoner euro i landskapsfinansiering under perioden lyfts från landskapets budget och cirka 9 miljoner euro i EU-finansiering.

Innehållet i de nya EU-programmen kommer att beredas av landskapsregeringen och vara föremål för samråd med lagtinget i olika skeden av beredningsprocessen. Utformningen av programmen ska därtill ske i partnerskap med representanter för näringslivet, arbetsmarknadens parter och intressenter för en hållbar utveckling och jämställdhet. Besluten om finansieringen fattas av Europeiska kommissionen efter förhandlingar om innehållet i programmen med landskapsregeringen.

Landskapsregeringen eftersträvar en ökad samordning i genomförandet av programmen och ett förenklat förfarande gentemot mottagare av finansiering samt en tydlig avgränsning mellan olika insatser.

Fond	EU:s finansieringsdel euro	Landskapets euro	finansieringsdel euro
ESF	3.150.000 euro		3.150.000 euro
ERUF	3.150.000 euro		3.150.000 euro
EJFLU	18.130.000 euro		33.670.000 euro
EFHF	3.395.000 euro		3.395.000 euro
	27.825.000 euro		43.365.000 euro

Tillväxtpolitik

Landskapets näringspolitik eftersträvar en hållbar ekonomisk tillväxt baserad på en hög sysselsättningsgrad och hög kompetens hos en ökande arbetskraft. Landskapsregeringen uppmuntrar innovativa satsningar och investeringar i utveckling som ger ekonomisk bärkraft även på lång sikt. För att underlätta åländska företags deltagande i utvecklingsarbete avser landskapsregeringen inleda ett formaliserat samarbete med institutioner utanför Åland så som Vinnova i Sverige och Tekes i Finland. Företagsklimatet för små och medelstora företag samt företagande som är underrepresenterat på Åland ska förstärkas t.ex. bland kvinnor och unga personer. Företagsklimat som begrepp innefattar allt från handläggningstider för byggnadslov, miljö-tillstånd och finansieringsärenden, tillgång till adekvat information och expertkunskap till den allmänna inställningen till företagandet som grunden för välfärden. Bakgrundsorsaker till varför vissa grupper är underrepresenterade som företagare ska utredas för att dessa grupper fulla potential ska kunna tillvaratas och t.ex. möjligheten att erbjuda småföretag en försäkring som täcker kostnaderna för anställdas sjukfrånvaro samt för vård av sjukt barn ska övervägas.

Landskapsregeringen inbjuder till en dialog om framtidsorienterade frågor kring tillväxtstimulerande insatser, ekonomisk utveckling och samhällsplanering. Ett tillväxtråd tillsätts, vilket ges status som en expertgrupp till regeringen. Det leds av näringsministern och en näringslivsrepresentant tillsammans och rådets uppgift ska vara att identifiera möjliga hinder eller ut-

vecklingsområden för tillväxt, prioritera de politiska åtgärder som ger största möjliga effekt och följa upp resultatet genom att sätta upp tydliga mätbara tillväxtmål. Utgångspunkten för Tillväxtrådets arbete ska vara att snarast möjligt avlägsna de hinder för tillväxt inom befintliga företag och nyetableringar som kan åtgärdas inom ramen för det handlingsutrymme som självstyrelsen har idag. Det mer långsiktiga målet skulle vara att analysera inom vilka lagstiftnings- och beslutandeområden som en utvidgning av självbestämmandet skulle kunna utnyttjas för att expandera det åländska näringslivet inom olika branscher.

Ålands teknologicentrums (ÅTC) verksamhet nischas mot miljöteknik och erbjuder kompetens och samarbete med företag inom branscher som har förutsättningar att växa. Företagsinkubatorn i dess nuvarande form ersätts från år 2013 av en spjutspetsinsats på miljöteknik och förnyelsebar energi enligt ”tripel helix modellen” som bygger på ett aktivt samspel mellan forskning/utbildning, politik och näringsliv. ÅTC blir en en framtidsverkstad som utvecklar innovationer och identifierar affärsidéer med fokus på kommersialisering. Inom området cleantech där det finns potential att stärka den samlade åländska affärsportföljen och utvecklingen mot nya tillväxtområden ska ÅTC ha en central roll. Uppgiften är att höja den tekniska kompetensnivån i landskapet inom cleantech området och ledorden framöver ska vara ”smalare och vassare”. Inom ramen för ÅTC:s verksamhet kommer idéutveckling även att stimuleras genom tävlingar och utlysningar där företagens utvecklingsidéer kan synliggöras och premieras som förebilder för andra.

Landskapsregeringens resurser för att främja företagandet fokuseras på nytänkande och utveckling samt satsningar som ökar exporten av varor och tjänster från Åland. Ett ökat samarbete mellan Högskolan på Åland, ÅTC, näringslivet och näringsavdelningen inleds för att ha beredskap att stötta innovationsföretag med tillväxtpotential kopplat till undervisningen samt för att hitta nya former av samarbete mellan företag och utbildning. Landskapsregeringen finansierar uppdateringen och driften av webportalen www.startaaget.ax med företagsrelevant information.

Ålands turismstrategi åren 2012-2022 betonar kvalitet och professionalitet och resultatet kräver investeringar och produktutveckling. Destinationsmarknadsföringen samordnas i högre grad med Ålands synlighet som attraktiv boende-, studie- och arbetsort. En starkare Ålandsbild gynnar även företag utanför den direkta besöksnäringen. Sammantaget kommer finansieringen av destinationsmarknadsföringen att kunna minska och upplägget ses över. Turismen är ett prioriterat område för landskapsregeringen vilket inte bara syns genom finansieringen av destinationsmarknadsföringen utan även genom de flertalet stora investeringar som företag inom besöksnäringen planerar och som stöds via landskapet och strukturfonderna. Den framtidsstro som finns inom näringen är viktig att understöda för att ytterligare satsningar görs som skapar nya säsonger och ökar reseanledningen till Åland. Kulturens betydelse inom turismen, som näringsgren och som tillväxt- och utvecklingsfaktor betonas.

Möjligheterna att öka produktiviteten och lönsamheten i ekologiskt jordbruk utreds i syfte att öka den ekologiska produktionen och dess förädlingsgrad.

Landskapsregeringen gör en kraftsamling för framtidsnäringen mjölkproduktion och förädlingsindustrin kopplad till denna produktionsgren. Målsättningen är 1.000 nya kor och 10 miljoner liter mjölk till på Åland före

utgången av 2020. Ett projekt i samarbete med producenter, förädlare, politiker och representanter ifrån exportmarknaden startas för att förverkliga målen om att Åland ska bli världsledande inom produktion och förädling av mjölk. För att frigöra resurser för de investeringar i ny teknik och mjölkgårdar som är nödvändiga sker ett strukturskifte från driftsstöd till investeringsstöd för produktion och förädling. Nya stöd och finansieringsformer kommer att utvecklas som frigör resurser för även andra viktiga investeringar inom jordbrukssektorn. Det finns en stor exportpotential i mjölkförädlingen och landskapsregeringen kommer att främja omvärldsbevakning och kunskapsuppbyggande för att stimulera nya satsningar. Livsmedelsklustrets behov av råvaror prioriteras inom arbetet med de nya strukturprogrammen. Målsättningen är att samla investerare för att möjliggöra skapandet av större biogasanläggningar för hantering av restprodukter ifrån primärnäringarna.

Sjöfartsnäringen

Åland ingår i norra Östersjöns största sjöfartskluster enligt en undersökning från år 2010. Utmärkande för det åländska klustret är att tyngdpunkten ligger på traditionell rederinäring medan många andra kluster innefattar även omfattande hamnverksamhet och logistik. Indirekt genereras mer än 10.000 arbetsplatser varav huvuddelen av dessa sysselsatta är bosatta utanför Åland. Sjöfarten bidrar ändå med en så betydande del som ca 11 % sysselsättning åt boende på Åland. Sjöfarten utgör Ålands kärnkompetens och genererar förutom arbetsplatser och affärer för övriga åländska företag även ett viktigt utbud av kvalificerade jobb och verksamheter inom ekonomin framförallt genom lokaliseringen av huvudkontoren på Åland. Landskapsregeringen framhåller betydelsen av internationellt konkurrenskraftiga förutsättningar för sjöfartsnäringen vad gäller bemanning, beskattning och stödmöjligheter. Sjöfarten i Östersjön står inför stora utmaningar till följd av beslut inom IMO och EU gällande skärpta miljökrav. Landskapsregeringen arrangerar årligen ett nordiskt och baltiskt sjöfartspolitiskt seminarium i samband med Sjöfartens dag och årets tema är utmaningen att uppnå en konkurrenskraftig miljövänlig sjöfart. EU bör godkänna tillräckligt med kompletterande åtgärder så som stöd för miljöinvesteringar och utveckling för att inte mindre miljövänliga transportmedel tas i bruk i ökad utsträckning.

Arbetsmarknadspolitik

För att förverkliga landskapsregeringens mål om 2.000 nya arbetsplatser till år 2022 krävs en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik. Ökad rekrytering, kompetenshöjande insatser som gynnar omställning på arbetsmarknaden är centrala insatsområden.

I enlighet med regeringsprogrammet tas ett fast grepp om arbetsmarknadspolitiken för unga personer. Frågeställningarna berör arbetsmarknads-, utbildnings- och socialpolitiken och är en samhällsfråga även för privata och offentliga arbetsgivare. Unga under 25 år som har varit arbetslösa och sökt arbete i mer än tre månader ska kunna erbjudas en arbets-, praktik- eller studieplats. Personer utan yrkesutbildning ska i första hand kunna hitta rätt yrkesutbildning och dimensioneringen av studieplatser beaktar detta. Läroavtal är ett annat verktyg som kan användas. Genom arbetsmarknadsvägledning och samarbete med både offentliga och privata arbetsgivare underlättas ungas inträde på arbetsmarknaden. Landskapsregeringen uppmanar kommunerna att samarbeta med Ams för att åstadkomma sommarjobb och praktikplatser för unga.

Lantbruksavbytarverksamheten

I takt med den storleksrationalisering som sker inom djurhållningen kommer antalet djurbesättningar att minska. Trenden fortsätter och har konsekvenser för efterfrågan på avbytarstjänsten, som därför kommer att minska ytterligare. Större enheter kräver delvis anställd personal och den avbytarverksamhet som förmedlas via landskapet minskar, men har fortsättningsvis betydelse för att upprätthålla ett sjukvikariesystem vilket är viktigt inte minst ur djurskyddssynpunkt. År 2011 minskade utgifterna med nästan 230.000 euro efter den ändrade lagstiftningen som minskade rätten till avbytarstjänst. År 2015 bedöms utgifterna för avbytarstjänsten minska till sammanlagt 200.000 euro genom en ändring av lagstiftningen, så att landskapets ansvar omfattar endast vikariehjälp vid akuta olycks- och sjukdomsfall. Mjölproduktionen prioriteras. Det innebär att en övergång till ett avbytarstjänstsystem i privat regi genomförs från och med år 2015.

Jakt, fiske och skogsbruk

Jaktförvaltningens arbete styrs till mycket stor utsträckning av EU-direktiv, vilka ställer stora krav på administrationen både resurs- och kompetensmässigt. Jaktförvaltningen är idag uppbunden med löpande arbetsuppgifter och möjligheterna att utveckla verksamheten för de ca 4.500 kunderna är begränsade. Avsikten är att se över de nationella regelverken på sikt med målsättningen att öka intäkterna för jaktadministrationen samt om möjligt att minska byråkratin kring jakten. Föreslås att från år 2013 ska ca 30.000 euro för inbetalda jaktvårdsavgifter användas för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen. År 2014 används 40.000 euro av jaktkortsinkomster till att täcka jaktadministrationen och 50.000 euro år 2015.

Avgifterna från skogsbruksplaneringen ses över så att de motsvarar kostnaderna. I dagsläget är väntetiden för en skogsbruksplan ca två år och en omedelbar höjning av avgifterna för redan beställda planer är därmed inte möjlig. En kraftig höjning av priserna på skogsbruksplaner riskerar dock medföra att antalet planbeställningar minskar. Skogsbruksplaneringen som landskapet utför är en förutsättning för att skogscertifieringen ska kunna bibehållas och därmed att åländska skogsföretag ska kunna sälja sina produkter. Avsikten är vidare att se över lagstiftningen för stöd till skogsbruksåtgärder i syfte att uppnå en effektivare användning av budgetmedel och personella resurser inom förvaltningen.

Med beaktande av den tydliga miljömässiga aspekten av en hållbar förvaltning av fiskeresursen och vattenvården övervägs en delvis användning av en alternativ organisations- och finansieringsform för Gutterp. För att skapa goda förutsättningar för det småskaliga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen krävs långsiktighet i fiskeryngelproduktionen och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund. Landskapets fiskeribyrå inklusive Gutterp utvecklas till ett resurscentrum för fiske- och vattenvård som kan bidra med kompetens och rådgivning till vattenägare.

Samordning av jord- och skogsförvaltning samt natur- och fornminnesvård

Landskapets markegendomar är en värdefull del av vårt gemensamma natur- och kulturarv och en investering som bör vårdas för kommande generationer. För att uppnå en rationellare hantering bör möjligheten att sammanföra förvaltningen av landskapets markegendomar till en egen förvaltningsenhet utredas där förslagsvis landskapets skogsegendomar, naturreservat, fornminnesområden och jordbruksmarker ingår. Dessa fastigheter

har alla ett gemensamt intresse av att skyddas, vårdas och omsorgsfullt nyttjas. Samtidigt görs en översyn över vilka skogar och fastigheter som kan avyttras, t.ex. små och utspridda skiften, eller inrättas som naturskyddsområden. Det kan även vara en idé att inkludera de av landskapets byggnader som har ett kulturhistoriskt bevarandevärde, till skillnad från övriga bebyggda fastigheter som fortsättningsvis bör skötas av byggnadsbyrån. På kort sikt skulle denna strukturomvandling förmodligen innebära ökat resursbehov eftersom all kompetens inte kan flyttas från befintliga platser, men på längre sikt kunde det ge en effektivare förvaltning och helhetssyn där målsättningen för förvaltningen av dessa områden kunde bli tydligare. Beslutsprocessen skulle förenklas och effektiviseras och maskinparken kunde utnyttjas effektivare och man kunde dra nytta av de stora kunskaper som finns spridda inom flera byråer och avdelningar idag. Landskapsregeringen kunde även på ett bättre sätt öka tillgängligheten och informationen kring vårt gemensamma natur- och kulturarv och landskapets fastighetsinnehav kunde utveckla ett positivt PR-värde, både för den åländska allmänheten och för turismen.

SKÄRGÅRDEN

Den åländska skärgårdsregionen är unik samtidigt som det sjunkande befolkningsantalet och en sned åldersstruktur är utmanande för en utvecklande skärgårdspolitik. Skärgården är därför på grund av sitt perifera läge i behov av särskilda insatser för att behålla en god levnadsnivå för sin bofasta befolkning. Det mest centrala är skapandet av arbetsplatser.

Skärgårdsbornas egna initiativ för ökad inflyttning och näringslivsutveckling uppmuntras och landskapsregeringen deltar aktivt i det framtida arbetet med skärgårdens utveckling. Följande initiativ föreslås:

- Skärgårdstrafikens telefonbokning utlokaliseras till en skärgårdskommun
- Akutsjukvården förbättras
- Ambulerande tandvård återinförs och servicen tillgängliggörs för skärgårdens bofasta befolkning
- Projektet Tillväxt Åland inriktas i högre grad mot skärgården
- Deltagande i möten via ny teknik
- Praktikplatser via AMS och kommunerna
- Etableringsstöd, distansarbetare från både privat och offentlig sektor
- Musikundervisningen genom ÅMI på distans utvecklas
- Skärgårdsnämnden förstärks

UTBILDNINGS- OCH KULTURPOLITIK

Utbildnings- och kulturavdelningens organisation har genomgått genomgripande förändringar under de senaste åren. Arbetet fortsätter nu med att skapa system som gynnar effektivitet genom ökat samarbete såväl inom avdelningen som gentemot andra avdelningar. Som exempel på detta kan nämnas en samordning av administrationen av EU-fonder på så vis att förvaltandet av ESF-medlen överförs till näringsavdelningen. Samtidigt skapas rutiner och system som säkrar upp att utbildningsperspektivet säkras i utformningen av ESF-programmet.

Utvecklingsarbetet inom informations- och kommunikationsteknologi är tillsammans med specialundervisningen prioriterade områden inom grundskola och gymnasienivå. Utvecklingsarbetet ska i större utsträckning än hittills ske i samarbete med parter utanför avdelningen. Såväl underlydande myndigheter som kommuner uppmanas och stöds att skapa utvecklingsprojekt för att fördjupa utvecklingsarbetet.

Det åländska studiestödssystemet ger, i kombination med ett brett utbud av utbildningsalternativ, åländska ungdomar goda möjligheter till studier. Enligt nuvarande lagstiftning indexjusteras studiestödet årligen. På grund av det strama budgetläget avser landskapsregeringen att inte indexjustera studiestödet för läsåren 2013-14 till 2015-16. Samtidigt granskas studiestödssystemets administration i syfte att minska onödig byråkrati och de studerandes möjligheter till ökad självfinansiering. Om det finansiella läget tillåter kommer landskapsregeringen i slutet av perioden att överväga att förbättra villkoren för vuxenstudiestödet.

Gymnasiereformen med bildandet av Ålands gymnasium har sjuvänt under år 2011. Ett kontinuerligt arbete med sikte på flexibla lösningar för att möta dagens och framtidens utbildningsbehov pågår. Utgångspunkten i arbetet är att erbjuda alla ungdomar goda förutsättningar för yrkesarbete eller vidare studier.

För att förstärka möjligheten för inflyttade med annat språk än svenska att erhålla yrkeskunskaper i kombination med svenskakunskaper kommer särskilda yrkesinriktade utbildningar, t.ex. inom vård- och restaurangsektorn, att erbjudas denna målgrupp inom ramen för Ålands gymnasium. Dessutom ser landskapsregeringen över vilka studieformer som kan användas för att i övrigt erbjuda en god integrationsutbildning.

Resurserna för elever i behov av särskilt stöd och för att underlätta studieövergångar samordnas för att få ut bästa möjliga resultat för såväl de enskilda individerna som samhället. I arbetet berörs Ålands folkhögskola, Ungdomslotsarna, Katapult samt yrkesstarten. Det övergripande målet är att skapa lösningar som tar till vara ungdomars potential. Samarbetet mellan Ålands musikinstitut och landskapets övriga skolor utvecklas ytterligare.

Ett nytt utbildningsavtal med Högskolan på Åland utformas så att det garanterar högskolan ett ökat inflytande över såväl inkomst- som kostnadsutvecklingen. Utgångspunkten är att högskolans driftsform på sikt ändras från myndighet till bolag, vilket ska säkra ökad flexibilitet och fördjupa kopplingen till näringslivet. Den tillämpade forskning som bedrivs inom högskolan kan också tydligare användas för att skapa denna koppling, framförallt i områden som rör sjöfart och miljö.

En administrativ samordning av sjöfartsutbildningen på Åland genomförs vilken ger en effektiv resursanvändning utan att slå sönder gällande utbildningsstrukturer. Samordningen skapar en god grund för att förstärka och fördjupa den åländska sjöfartsutbildningens goda renommé inom branschen.

Det åländska kulturarvet utgör en viktig del av den åländska samhörigheten och identiteten. Strukturella omprioriteringar är dock nödvändiga för att skapa ett effektivt sätt att ta vara på bl.a. landskapets kulturhistoriska värdefulla byggnader. Ett samarbete mellan musei-, skogsbruks- och miljöförvaltnings-

byrån samt fastighetsenheten utvecklas för att åstadkomma en gemensam förvaltning av landskapets fastigheter och markområden.

Landskapsregeringen vill ge kulturen utrymme att utvecklas enskilt och i samspel med andra, med näringsliv och samhälle. Ett rikt kulturutbud ger samhället livskvalitet vilket är en viktig faktor för inflyttning, sammanhållning och trivsel. Kultur och mångfald spelar en viktig roll i integrationsarbetet. Landskapsregeringen kommer under 2012 i samråd med kulturdelegationen att uppdatera det kulturpolitiska programmet Växtkraft, vilket kommer att tjäna som riktlinje för regeringens kulturpolitik under mandatperioden.

Arbetet med att engagera och skapa arenor för ungdomars deltagande i samhällsbyggandet prövar på nya former. Utgångspunkten för arbetet är att ge så många ungdomar som möjligt förutsättningar att engagera sig och påverka beslutsfattandet. Istället för att skapa byråkratiska och statiska lösningar knutna direkt till landskapsregeringen prövas nu på att skapa ett flexibelt Ungdomsforum som träffas tre till fyra gånger per år och som utformas av ungdomarna själva. Under sommaren 2012 kommer landskapsregeringen att ordna ett diskussions- och informationstillfälle, ”Borta bra men hemma...”, där åländska studerande utanför Åland informeras om möjligheterna att efter avslutade studier flytta hem samt ge dem inspiration till att ta aktiv del i det åländska samhällsbyggandet.

Idrotten inspirerar till en hälsosam livsstil. Idrottspolitiken ska genomsyras av jämlikhet och jämställdhet. Landskapsregeringen utarbetar under 2012 långsiktiga strategier som vägledning för den fortsatta idrottspolitiken. Tyngdpunkten i idrottspolitiken är att skapa goda förutsättningar för motion och idrott riktade till barn och ungdomar. Idrottsevenemang har positiva effekter för såväl lokalbefolkning som besöksnäring. Landskapsregeringen deltar därför som en aktiv samarbetspart i utvecklandet av utåtriktade idrottsevenemang.

SOCIAL- OCH MILJÖPOLITIK

Den största strukturella förändring som sker inom det socialpolitiska området är anpassningen till demografin med ett ökande antalet äldre. Landskapsregeringen kommer att i lag klargöra de äldres rättigheter till service. Utgående från nuvarande åldersstruktur och en demografisk prognos för hur åldersstrukturen kan utvecklas till år 2030 kan antalet 65 år och äldre antas öka med drygt 4.000 personer, vilket kommer att ställa nya krav på socialtjänstens omfattning och inriktning. Dessutom bör familjepolitiska insatser göras för att åtgärda den låga nativiteten.

De kalkylerade kostnaderna för socialtjänsten inklusive indexjustering med en historiskt uträknad genomsnittlig förändring av basserviceindex, förväntas öka från cirka 55 miljoner euro år 2009 till nästan 171 miljoner euro år 2030 och landskapsandelarna för driften av socialvården från 15,4 miljoner euro år 2009 till 43 miljoner euro år 2030 (källa: Socialvårdens utveckling inklusive huvudmannskapet för missbrukarvården på Åland).

Kostnaderna för samhällsservicen ökar till följd av att gruppen äldre utgör en allt större andel av befolkningen. Detta ställer ökade krav på produktionen av effektiv samhällsservice och innebär ett behov av nytänkande oberoende av administrativa gränser. Fokus måste förändras från att handla om utbyggnaden av institutionsplatser till att skapa förutsättningar för att de

äldre ska kunna bo hemma längre. För att nå den omställningen behöver fokus läggas på förebyggande åtgärder för befolkningens såväl fysiska som psykiska hälsa, tillvaratagande av de äldres erfarenheter och egna resurser samt ibruktagande av modern teknik som möjliggör boende i eget hem så länge som möjligt.

Den tredje sektorns betydelse ska ökas. Genom att stärka de sociala insatserna och ge möjlighet till ett aktivt åldrande lindras den ensamhet och otrygghet som drabbar många gamla, sjuka och personer med funktionsnedsättning. Detta underlättar för dessa personer att bo kvar hemma istället för att nyttja kommunala boenden och ÅHS. De äldres kunskaper och erfarenheter ska ses som en viktig resurs som i högre grad bör komma samhället till del.

Landskapsregeringen avser att inom kort fatta beslut om vilka grupper som ska prioriteras inom tandvården. Tandvården utökas därefter i enlighet med regeringsprogrammet och i takt med att den finansiella situationen förbättras. Initialt införs allmän tandvård för skärgårdsbefolkningen inom ramen för den ambulerande tandvården.

För att stärka tillsynen och göra den mer oberoende övervägs en överföring av ansvaret för tillsynen över socialvården samt hälso- och sjukvården åren 2014-2015 från landskapsregeringen till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Även beviljandet av tillstånd för och tillsynen över den privata socialservicen och den privata hälso- och sjukvården kan beröras. Överföringen av tillsynsansvaret förutsätter ändringar i ett flertal lagar.

Klient- och patientombudsmannen och barnombudsmannen hör idag till social- och miljöavdelningens socialvårdsbyrå. I syfte att stärka de olika ombudsmännen i sitt arbete och uppnå synergieffekter samordnas ombudsmannafunktionerna inom landskapet till en enhet.

I samband med beredningen av integrationslagen har det framkommit att flyktingmottagning till den del landskapet påtagit sig kostnader inte är landskapets behörighetsområde och därmed bör kostnaderna bäras av riket. Nivåerna för utkomststödet höjs under år 2012. Familjevårdarlagen, lagen om missbrukarvård, lagen om nykterhetsarbete och lagen om stöd för vård av barn i hemmet revideras. Lagförslag om servicesedlar inom social- och hälsovården samt om tjänster för äldre tas fram.

Ett nytt alkohol- och narkotikapolitiskt program tas fram för åren 2012-2016, där fokus sätts på förebyggande arbete och ökat samarbete mellan myndigheter och mellan dem som arbetar på fältet. Avsikten är att stärka föräldransvaret, att involvera restaurangbranschen genom deltagande i olika projekt samt att det förebyggandet arbetet på området stärks genom att kommunerna gör upp handlingsplaner för det rusmedelsförebyggande arbetet.

Att bevara den biologiska mångfalden är ett samhällsansvar som tar sig uttryck i olika former, allt ifrån internationella fördrag och konventioner till nationell lagstiftning och förvaltning. För att kunna uppfylla de åtaganden som följer av Natura 2000-programmet ingår anslag för anskaffning av områden för naturskyddsändamål om 50.000 euro för år 2013 och 100.000 euro vardera för åren 2014 och 2015. Även vissa fastigheter som är i landskapets ägo kan ingå som kompletteringar i det åländska Natura 2000-programmet.

Arbetet för ett renare hav har högsta prioritet. Arbetet med att förbättra vattenkvaliteten måste bedrivas dels genom konkreta åtgärder lokalt på Åland och dels genom internationellt samarbete.

Åtgärder inom det nu gällande vattenåtgärdsprogrammet fortsätter samtidigt som arbetet med ett nytt vattenåtgärdsprogram påbörjas. Ett övergripande mål är minska övergödningen av fosfor och kväve i Östersjön i enlighet med HELCOM:s åtgärdsprogram. Målet är att inom alla områden minska utsläppen.

Rent konkret betyder det ett omfattande arbete som är lagstadgad utgående från krav i olika EU-direktiv. Ett nytt vattenåtgärdsprogram för de åländska kustvattnen, sjöarna och grundvattnen tas fram till år 2015 i samråd med alla berörda parter. I arbetet ingår en särskild bedömning av översvämningsrisker. Ett motsvarande program för de åländska havsområdena ska tas fram under perioden 2012 - 2016 i samarbete med övriga länder i regionen. I arbetet ingår att uppfylla de krav som åläggs Åland i internationella konventioner, såsom HELCOM.

Landskapsregeringen deltar i det internationella vattenvårdsarbetet främst genom arbete inom HELCOM, Nordiska ministerrådet samt inom ramen för EUs Östersjöstrategi.

Arbetet med att inrätta skyddsområden runt dricksvattentäkterna, inklusive Ålands vattens skyddsområde, i samråd med markägarna och övriga berörda parter fortsätter.

Arbetet för en kretsloppsbasead och mer hållbar fiskodling fortsätter i enlighet med landskapsregeringens strategibeslut. I arbetet ingår att genomföra EU-projektet AQUABEST under perioden 2012-2014 för att utveckla metoder och tekniker för ett mer hållbart vattenbruk i Östersjön. I detta ingår att utveckla nya styrmedel för en mer miljövänlig fiskodling, att utveckla tekniker för foder baserade på Östersjöråvaror och att undersöka potentialen för landbaserade recirkulationsanläggningar.

Arbetet med att ytterligare minska utsläppen från jordbruket fortsätter i samråd med näringen. I arbetet ingår bland annat riktad rådgivning till jordbrukare vid känsliga vattenområden. Extra breda skyddszoner och våtmarker etableras.

Under perioden fram till år 2014 utarbetas nya operativa EU program för havs- och fiskerisektorn respektive jordbrukssektorn. Arbetet genomförs i arbetsgrupper där miljöbyrån har en särskilt viktig roll för att optimera effekterna i miljöstödsprogrammet för jordbruket och de åtgärder som stöder ett mer hållbart vattenbruk.

Landskapsregeringen har sedan länge haft en uttalad målsättning att skapa en ekosystembasead och långsiktigt hållbar vattenförvaltning. Arbetet är i linje med landskapsregeringens målsättningar rörande hållbar utveckling och balans mellan ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter.

De delar av verksamheten som idag finansieras via budgetmoment 45.54.01 Vattenförsörjning och vattenvård – verksamhetsutgifter, exempelvis samarbetet med Husö biologiska station, föreslås framdeles finansieras med penningautomatmedel. Anslaget för miljöverksamhet ökas därför med 50.000 euro från och med år 2013.

Understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder halveras till 100.000 euro år 2013, för att därefter upphöra helt från och med år 2014. En kartläggning över hur många av de enskilda fastigheterna som har godkända avloppsanläggningar i respektive kommun påbörjas under 2012. Därefter kan eventuella åtgärder övervägas. En mindre ökning för räntestödskostnader har beaktats i överföringsutgifterna. För att alla kommuner ska erhålla understöd för täckning av deponier på lika villkor ökas anslaget för understöd för täckning av deponier till 170 000 euro år 2013, för åren 2014 och 2015 upptas inga anslag för täckning av deponier.

För att effektivisera arbetet inom områdena livsmedelssäkerhet, djurskydd, smittskydd hos husdjur och hälsoskydd kommer myndighetsutövningen som idag ligger på landskapsregeringen att överföras till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Den största delen av arbetet ligger redan på myndigheten. Specialuppgifter där det krävs särskild kompetens kommer däremot att överföras genom överenskommelseförordning till riksmyndigheter, i första hand livsmedelssäkerhetsverket.

Administrationen gällande producentansvaret förenklas genom att systemet görs till ett gemensamt system med riket. Åländska företag kan ingå i producentsammanslutningar som täcker hela landet. Arbetet kommer att läggas på att förtydliga och förenkla även annan miljö- och hälsoskyddslagstiftning. Detta kommer att göras i samarbete med näringslivet och berörda myndigheter, i första hand Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. I samband med en översyn av miljöskyddslagen p.g.a. ett ändrat EU-direktiv görs förenklingar i lagen, särskilt gällande det administrativa förfarandet. Även lagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kommer att ändras för att förenkla det interna arbetet. Hälsovårdslagen som är från 1967 kommer att moderniseras så att bl.a. antalet verksamheter som ska förhandsgodkännas minskas.

En kommitté för att utarbeta en ny hållbarhetsstrategi har tillsatts. I arbetet ingår även att ge förslag på utbildning för beslutsfattare, tjänstemän samt övriga.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet har en omfattande verksamhet. Arbetsuppgifterna har under ett antal år ökat. Efter att myndigheten verkat i fyra år har verksamhetsomfattningen stabiliserats och nettoanslaget för myndighet bedöms kunna minskas med 150.000 euro stegvis fram till 2015. Nettonivån nås genom såväl minskning av utgifterna som höjning av inkomsterna. Utgifterna minskas genom en allmän genomgång och granskning av kostnader, genom att laboratorieanalyser som är mindre lönsamma inte längre erbjuds och genom att slopa miljöprövningsnämnden. Ökningen av inkomsterna sker genom höjda prövnings-, tillsyns-, veterinärvårds- och analysavgifter och genom den ändring av avlöningssystemet för veterinärer som genomförs under åren 2009 till 2012 och som innebär att kundarvodena går till myndigheten och återbetalas endast under jourtid till veterinärerna. Avsikten är att avgifterna för tillståndsprövning och tillsyn ses över.

Ålands hälso- och sjukvård

I den nu föreliggande omställningsbudgeten har landskapsregeringen beaktat anslag för ÅHS enligt följande:

	Budget 2012	Ram 2013	Ram 2014	Ram 2015
Inkomster	10 600 000	7 400 000	7 900 000	8 400 000
Konsumtionsutgifter	-77 977 000	-78 200 000	-78 500 000	-78 500 000
Investeringsutgifter	-3 350 000	-7 200 000	-8 100 000	-9 700 000
Anslag netto	-70 727 000	-78 000 000	-78 700 000	-79 800 000

År 2013 minskar inkomsterna till följd av att den s.k. Gullåsenavgiften slopas.

Ramarna medför att besparingsåtgärder måste genomföras även inom hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Landskapsregeringen konstaterar att det igångsatts en konstruktiv process inom ÅHS och att styrelsen påvisat besparingsåtgärder som gör att verksamheten kan bedrivas inom de av landskapsregeringen förutsatta ramarna. Styrelsen för ÅHS utarbetar en ny avgiftsstadga till år 2013. Såsom av budgeten för innevarande år under moment 45.70.75 framgår avser landskapsregeringen att utgående från styrelsens förslag ta ställning till en reviderad om- och tillbyggnadsplan. I det här skedet har investeringsanslag upptagits i ramarna utgående från preliminär information. Tanken är fortsättningsvis att den geriatriska kliniken finansieras med penningautomatmedel.

ÅHS har antagit tre grundläggande principer vid prioriteringar av vård nämligen människovärdesprincipen, behovs-solidaritetsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen samt riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården på Åland, indelade i fyra prioritetsgrupper efter angelägenhetsgrad.

Prioritetsgrupp	Vårdinnehåll
I	Vård av livshotande sjukdomar Vård av sjukdomar som utan behandling leder till varaktigt invalidiserande tillstånd eller för tidig död Vård av svåra kroniska sjukdomar Palliativ vård och vård i livets slutskede Vård av människor med nedsatt autonomi
II	Prevention Habilitering/rehabilitering
III	Vård av mindre svåra akuta och kroniska sjukdomar
IV	Vård av andra skäl än sjukdom eller skada

För att alla medborgare på Åland, oavsett bakgrund och bostadsort, ska tillförsäkras lika god vård måste politiker, tjänstemän och klinikchefer arbeta tillsammans med övergripande prioriteringar. Detta för att alla prioriteringar ska göras medvetet, ske i en öppen process och vara baserade på de tre etiska principerna.

I samtliga nordiska länder finns etiska riktlinjer och principer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården. I bl.a. Sverige har dessa fastställts av riksdagen.

I och med att ovanstående principer fastställs finns en etisk plattform att utgå från när prioriteringar inom vården kommer att göras.

TRAFIKPOLITIK

Det ekonomiska läget i kombination med energiprisernas utveckling har föranlett trafikavdelningen att se över sin verksamhet. Landskapsregeringen konstaterar att omfattande investeringar kommer att behövas under kommande år dels för att minska driftskostnaderna och dels för att upprätthålla standarden på nuvarande infrastruktur.

I syfte att skapa ett ekonomiskt utrymme för i första hand underhåll av vägar, broar och hamnar förslår landskapsregeringen, förutom de investeringar som framgår av investeringsbilagan, därför att:

- samtliga helikopterplattor överförs på kommunerna samt att Kumlinge Flygfält avvecklas, säljs eller överförs till Kumlinge kommun.
- samtliga allmänna bryggor som landskapsregeringen inte behöver i sin verksamhet erbjuds i befintligt skick till kommunerna.

Ett samprojekt mellan landskapet och kommunerna startas under hösten med hjälp av extern utredare i syfte att samordna planerings- och upphandlingsresurser i offentlig regi för att därigenom möjliggöra samordning även av utförandeskedet.

Skärgårdstrafik

Den verkligt stora utmaningen som skärgårdstrafiken står inför är de stigande bränslepriserna. Detta i kombination med ökade miljökrav och behovet av att snabba upp takten i förverkligandet av korttruttskonceptet kräver ett nytänkande inom trafikpolitiken.

I det kommande trafikkonceptet, som bygger på kortade färjpass, krävs också en förändring i typen av tonnage. Landskapsregeringens mål är att beställa nytt tonnage för linjerna Åva-Osnäs och för Föglölinjen. Det nya tonnaget ska drivas med färre i besättningen än ombord på dagens fartyg. Landskapsregeringens mål är att hitta fartygstyper som kan drivas med miljövänliga och kostnadseffektiva drivmedel. Landskapsregeringen avser också i samarbete med företag och forskningsinstitutioner klargöra möjligheterna att omställa landskapets skärgårdsflotta till icke-fossila drivmedel och därmed minska beroendet av olja och oljepris.

Utvecklingsarbetet med skärgårdstrafiken fortsätter genom en tydligare projektledning och att en politisk referensgrupp tillsätts. Fortsatta studier och utredningar görs i syfte att skapa beslutsunderlag för helhetsbilden samt för de politiska delinvesteringsbesluten. Målet med en moderniserad och utvecklad trafikpolitik är att trygga skärgårdens utveckling och fortlevnad med ett stort fokus på ekonomi och miljöeffekter.

De delprojekt som under mandatperioden projekteras och stegvis förverkligas är linjärpasset mellan Åva-Jurmo, bro över Prästösund, ett nytt färjfaste på östra Föglö samt förbindelse mellan fasta Åland och Föglö, Bäröprojektet och vägförbindelse mellan Lappo och Torsholma.

Tidtabellen och förväntningarna gällande förverkligande av de olika delprojekten ska vara realistiska. Konceptet kräver övergripande studier för att ge komplett underlag. Bland annat krävs analys av trafikflöden, framtida trafikbehov, finansieringsmodeller, geologisk kartering och miljöanalyser. Landskapsregeringen prioriterar arbetet med att framta en konkret och långsiktig handlings-, tids- och projektplan. I takt med att arbetet framskrider återkommer landskapsregeringen med förslag om anslag för de olika

delarna. Landskapsregeringen konstaterar i sammanhanget att trafiken mellan landskapet och riket är en gemensam angelägenhet för staten och landskapet, vilket även bör avspeglas i kostnadsansvaret.

Skärgårdstrafiken sköts i dagsläget av landskapsregeringens trafikavdelnings rederienhet. Målet är att rederienheten under mandatperioden separeras från den allmänna förvaltningen och bolagiseras. Bolaget sköter därefter den operativa delen av trafiken.

Att konkurrensutsätta färjlinjer med en klar målsättning att ingå avtal med entreprenörer endast om driftskostnaden sänks till en bestämd nivå, förslagsvis minst 12 % under landskapets egen driftskostnad, är en möjlig väg till inbesparing. Innan upphandlingarna är gjorda kan resultatet av inbesparingen inte tillgodoräknas. Överslagsmässigt kan inbesparingar per linje troligtvis uppnås om driftsupphandlingarna genomförs på sådant sätt att landskapsregeringen fortfarande tar ansvar för bränslekostnad och fartygens övergripande större underhåll.

Landskapsregeringen medverkar till att ett projekt förverkligas för utprovning av olika former av lättare tonnage och snabba transporter under en försöksperiod.

På grund av den drastiska prishöjningen av bränsle tvingas landskapsregeringen till år 2013 minska antalet körtimmar i skärgården med 3.000 körtimmar från dagens nivå på 27.500. Landskapsregeringen föreslår att förändringarna i turlistorna görs så att parallelltrafiken minskar samt att turer med den minsta beläggningen i första hand utgår. I övrigt tas de nya turlistorna fram i samarbete och dialog med berörda kommuner. Dessa turlistor fastslås därefter för en fyraårsperiod och skapar därmed ökad stabilitet och förutsägbarhet i trafikutbudet.

Landskapsregeringen avser under denna tid definiera den långsiktiga servicenivå som ska gälla för trafikutbudet. Klart definierade trafik tjänster skapar goda förutsättningar för långsiktig utveckling av skärgården och dess näringar.

För att i övrigt komma ner i kostnader krävs ett fortsatt arbete med att reducera antalet övertidstimmar och öka det ekonomiska ansvarstagandet ombord genom att befälhavarna ges större insyn i och ansvar för fartygens driftsutgifter.

I föreliggande förslag till tilläggsbudget föreslås bland annat

- ett tillägg för fastighetsombyggnader för att möjliggöra ombyggnad av naturbruksskolan för kontorsändamål
- ett nettoanslag om 2.760.000 euro för att lösa in övriga aktieägare i Kraftnät Åland Ab och att sälja landskapets aktieinnehav i Mariehamns Energi Ab till Mariehamns stad
- ett anslag om 150.000 euro för inledande kostnader för arbetet med digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning
- ett tilläggsanslag om 754.000 euro för understöd för flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda
- ett tilläggsanslag om 390.000 euro för ökade bränslekostnader för sjötrafiken
- en tilläggsinkomst om 941.000 euro för högre skattegottgörelse än beräknat samt
- en minskning om 7.001.000 euro för föregående års underskott eftersom bokslutet för år 2011 blir bättre än beräknat.

Tillägget balanserar på en nettominusning om 2.699.000 euro.

I och med tillägget har hittills under år 2012 budgeterats 340.736.000 euro.

Med hänvisning till ovanstående samt till detaljmotiveringen får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till första tillägg till budgeten för år 2012.

Mariehamn den 3 april 2012

L a n t r å d

Camilla Gunell

Vicelanråd

Roger Nordlund

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 18/2011-2012

Ärendets behandling

Lagtinget har den 16 april 2012 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över budgetförslaget och budgetmotionerna.

Hörande

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Camilla Gunell, vicelantrådet Roger Nordlund, ministern Carina Aaltonen, ministern Johan Ehn, ministern Fredrik Karlström, ministern Gun-Mari Lindholm, ministern Veronica Thörnroos, skattedirektören Raija Aller-Mattsson vid Ålands skattebyrå, överläkaren Christian Andersson vid ÅHS, verksamhetsledaren Helka Andersson vid Ålands Cancerförening rf, bro- och hamningenjören Ian Bergström, ekonomichefen Peter Carlsson vid Mariehamns Stad, styrelsemedlemmen Åsa Darby vid Föreningen pusselfamiljen rf, utredningschefen Katarina Fellman från Ålands statistik och utredningsbyrå, vd:n Peter Granholm vid Pedago Ab, förhandlingschefen Maria Hagman vid Akava-Åland rf, ordföranden Mikael Holm från De utvecklingsstördas väl rf, konsulten Erik Hjärne, vd:n Janne Engblom vid Consilia Ab, ordföranden Ann Eriksson vid Föreningen pusselfamiljen rf, ordföranden för Mariehamns pensionärsförening rf Birgitta H Eriksson, finanschefen Dan E Eriksson, styrelseordföranden K-G Eriksson från Folkhälsan på Åland rf, lagtingsdirektören Susanne Eriksson, sekreteraren Johannes Jansson från Kökar företagare rf (per telefon), styrelseordföranden Lennart Joelsson vid Ålands sjöräddningssällskap rf, avdelningschefen Linnea Johansson, avdelningschefen Niklas Karlman, mjölkproducenten Henrik Karlsson, vice ordförande för Ålands Invalider rf Viveka Landgårds, ordföranden för Ålands Invalider rf Guy Linde, vd:n Henry Lindström vid Ålands producentförbund rf, ordföranden Camilla Lundberg vid Åländska studentföreningen i Uppsala (per telefon), stf. avdelningschefen Jan-Ole Lönnblad, förtroendemannen Erica Norell- Eriksson vid Tehys fackavdelning på Åland rf, projektledaren Inger Nygård, utredaren Richard Palmer vid Ålands statistik- och utredningsbyrå, förvaltningschefen Peter Rask vid ÅHS, styrelseordföranden Johan Ramsland vid Ålands Tekniska Funktionärsorganisationers Centralförbund ÅTFC rf, konsulten Kaj Rosberg, sekreteraren Göran Rosenberg från Norra Ålands pensionärer rf, förvaltningschefen Arne Selander, organisationssekreteraren Anne-Helena Sjöblom vid Fackorganisationen för offentligt anställda på Åland FOA-Å rf, vd:n Johannes Snellman vid Ålands Centralandelslag, förtroendemannen Regina Stenroos vid Tjänstemannaorganisationerna på Åland TCÅ rf, styrelseordföranden Tryggve Sundblom vid Ålands Centralandelslag, ordföranden Dan Sundqvist vid Åländska studentlaget vid Åbo Akademi (per telefon), avdelningschefen Carina Strand, förtroendemannen Pernilla Söderlund vid Tehys fackavdelning på Åland rf, servicesedelspecialisten Varpu Valkeinen från Smartum Ab (per telefon), stadsdirektör Edgar Vickström vid Mariehamns stad och informationssekreteraren Gunnar Westerholm.

Motioner

I anslutning till budgetförslaget har utskottet behandlat följande budgetmotioner:

Skärgårdstrafik*Ltl Torsten Sundbloms m.fl. budgetmotion (BM 17/2011-2012)***Indexering av studiestödet***Ltl Tony Asumaa m.fl. budgetmotion (BM 18/2011-2012)***Sjukdomskostnadsavdrag***Ltl Katrin Sjögren m.fl. budgetmotion (BM 19/2011-2012)***Närvarande***I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Jörgen Pettersson, vice ordföranden Mika Nordberg samt medlemmarna Tony Asumaa, Petri Carlsson, Brage Eklund, Karl-Johan Fogelström och Mats Perämaa.***Reservationer***En reservation av ltl Brage Eklund och två reservationer av ltl Mats Perämaa och ltl Tony Asumaa samt en reservation av ltl Mats Perämaa tillsammans med ltl Tony Asumaa och ltl Brage Eklund har inlämnats. Reservationerna har fogats till betänkandet.***Utskottets förslag***Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet**att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till första tilläggsbudget för år 2012,**att lagtinget förkastar budgetmotionerna nr 17-19 samt**att lagtinget beslutar att första tillägget till budgeten för år 2012 ska tillämpas omedelbart i den lydelse den har i lagtingets beslut.**Mariehamn den 25 maj 2012**Ordförande**Jörgen Pettersson**Sekreterare**Niclas Slotte*

RESERVATION

Undertecknade reserverar sig mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 18/2011-2012 ifråga om:

Studiestödet

Vi reserverar oss mot landskapsregeringens och utskottsmajoritetens förslag att slopa indexjusteringen av studiestödet för läsåren 2013-2014 till 2015-2016. Åtgärden innebär att det faktiska studiestödet minskar år för år i och med inflationspåverkan av studiestödet. Det åländska studiestödet minskar därmed även i förhållande till det motsvarande studiestödet i riket. Vid utgången av läsåret 2015-2016 kommer det åländska studiestödet att vara lägre än studiestödet i riket.

Då indexjusteringen av studiestödet infördes år 2009 så gjordes det bland annat med motiveringen att "inte öka skuldsättningen hos studeranden".

För att fortsättningsvis behålla indexjusteringen av studiestödet för de åländska studerandena så kan bland annat följande inbesparingsåtgärder göras; avslutad landskapsfinansiering av bildningsförbundens verksamhet, avslutad landskapsfinansiering av tidningen Jägaren och avslutat B7 samarbete.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att det första momentets sista mening i betänkandets allmänna motivering under rubriken "Utbildnings- och kulturpolitik" ersätts med följande: Utskottet stöder inte landskapsregeringens förslag om att inte indexjustera studiestödet för åländska studeranden.

Mariehamn den 25 maj 2012

Tony Asumaa

Mats Perämaa

RESERVATION

Undertecknade reserverar sig mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 18/2011-2012 ifråga om:

Sjukdomskostnadsavdraget

Vi reserverar oss mot landskapsregeringen och utskottsmajoritetens förslag att slopa sjukdomskostnadsavdraget. Under utskottsbehandlingen har vi kunnat erfara att avdraget är viktigt för dem som är sjuka och att ett slopat avdrag påverkar utsatta grupperns ekonomi i en negativ riktning. Vi har i likhet med utskottsmajoriteten konstaterat att "en del grupper, särskilt multistjuka personer och personer med långvariga sjukdomar, påverkas mycket av det slopade sjukdomskostnadsavdraget".

Vi har också kunnat erfara att ingen konsekvensbedömning eller utredning över ett slopat sjukdomskostnadsavdrag har gjorts. Landskapsregeringen har efter att förslaget lades sagt att effekterna av ett slopat avdrag ska utredas. Behovsanalyser över eventuella åtgärder i syfte att kompensera vissa svaga grupper i samhället ska göras enligt landskapsregeringen. Det är oklart hur detta ska kompenseras och till vilken kostnad.

Utöver det slopade sjukdomskostnadsavdraget har utskottet erfarit att avgifterna vid ÅHS ska höjas med ca 1 miljon euro.

Vi reserverar vill stå kvar vid det beslut som lagtinget tog i samband med grundbudgeten för 2012 vilket innebär ett stegvis slopande av kompensationen för sjukdomskostnadsavdraget till kommunerna.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att det andra momentet och det tredje momentets andra mening i betänkandets allmänna motivering under rubriken "Landskapet, kommunerna och beskattningen" stryks och ersätts med ett nytt andra moment enligt följande: Utskottet stöder inte landskapsregeringens förslag.

Mariehamn den 25 maj 2012

Mats Perämaa

Tony Asumaa

RESERVATION

Undertecknade reserverar sig mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 18/2011-2012 ifråga om:

Skärgårdstrafiken

Vi reserverar oss mot det nödvändigt att så fort som möjligt komma vidare i kortruttsutbyggnaden i skärgårdstrafiken. Det är endast med kortare färjerutter som driftskostnaderna på ett avgörande sätt kan bringas ner om målet är en fortsatt god skärgårdstrafik. Vi vill att landskapet ska inleda med det kortruttsprojekt som ger den snabbaste inbesparingen i driftskostnader.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

att det tredje momentet i betänkandets allmänna motivering under rubriken "Skärgårdstrafiken" kompletteras med följande: Arbetet med att bygga ett färjefäste på östra Föglö inleds omedelbart för att leda Kökartrafiken den vägen och arbetet med sikte på förbättrad förbindelse från fasta Åland till och från Föglö återupptas.

Mariehamn den 25 maj 2012

Mats Perämaa

Tony Asumaa

Brage Eklund

RESERVATION

Undertecknad reserverar sig mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 18/2011-2012 med anledning av landskapsregeringens förslag till första tilläggsbudget för landskapet Åland år 2012 (Landskapsregeringens budgetförslag nr 3/2011-2012), på följande punkter:

Sjukdomskostnadsavdraget

Under utskottsbehandlingen har det framkommit av flertalet höranden att sjukdomskostnadsavdraget i dagsläget är viktigt för åtskilliga utsatta grupper och deras privatekonomier. Vidare noteras att en tillräcklig utredning inte har gjorts över effekterna av att avdraget slopas. Undertecknad har därför under utskottsbehandlingen föreslagit att sjukdomskostnadsavdraget kvarstår i sin nuvarande form tills en tillräcklig utredning över konsekvenserna av ett slopande har genomförts. Förslaget vann inte understöd och jag reserverar mig därför till denna del mot utskottets betänkande.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att det till betänkandets allmänna motivering under rubriken "Landskapet, kommunerna och beskattningen" fogas följande mening som ett nytt första stycke: "Utskottet föreslår att sjukdomskostnadsavdraget kvarstår i sin nuvarande form, tills följderna har analyserats och förslag till kompensation för de mest drabbade grupperna har tagits fram, samt att kommunerna fortsättningsvis kompenseras av landskapet för det inkomstbortfall som sjukdomskostnadsavdraget medför." samt

att i utskottets allmänna motivering stycke ett och två under rubriken "Landskapet, kommunerna och beskattningen" utgår.

Lantbruksavbytarssystemet

Undertecknad har under utskottsbehandlingen anfört följande: I samband med utskottshörande har det framkommit att det finns en stor oro att en förändring av det nuvarande avbytarssystemet och investeringsstödssystemet skulle medföra att mjölkbönder med mindre besättningar lägger ner sin verksamhet, då det inte klarlagts huruvida föreslagna förändringar från landskapsregeringens sida påverkar verksamhetens förutsättningar. Således utgör förändringen i sig en risk för mjölkbönder med mindre besättningar, då de inte i dagsläget kan förutse hur de framtida systemen kommer att fungera. Undertecknad anser inte att lagtinget ska äventyra mjölkproduktionen genom att reformera avbytarssystemet och investeringsstödssystemet som en helhet, utan att först klarlagt konsekvenserna av förändringarna.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att det till allmänna motiveringen under rubriken "Lantbruksavbytarssystemet" fogas en ny mening i slutet av första stycket enligt följande: "Utskottet uppmanar landskapsregeringen att utföra en konsekvensutredning innan en reform av avbytarssystemet och det tänkta investeringsstödssystemet sätts i kraft." samt

att första meningen i sista stycket utgår.

Studiestödet

Undertecknad har under utskottsbehandlingen föreslagit att landskapsregeringen vidtar kompensande åtgärder för de studerande, så att deras möjligheter till självfinansiering av studierna istället utökas. Förslaget vann inte understöd varför jag reserverar mig mot utskottets betänkande till denna del.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att det till den allmänna motiveringen under rubriken "Utbildnings- och kulturpolitik" fogas en ny sista mening i första stycket enligt följande: " Utskottet föreslår vidare att landskapsregeringen utökar de studerandes möjlighet till självfinansiering av sina studier genom att som kompensande åtgärder se över maximibeloppet för landskapsborgen för studielån, samt att ta bort de inkomstgränser som kan reducera studiepenningen inom dagens studiestöd."

Mariehamn den 25 maj 2012

Brage Eklund

Ålands lagtings beslut om antagande av Första tilläggsbudget för år 2012

Efter att förslag inkommit från landskapsregeringen har lagtinget antagit nedanstående första tilläggsbudget för år 2012:

INKOMSTER

Avdelning 33

33.	KANSLIIVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0
33.40.	FASTIGHETSENHETEN	<u>0</u>
33.40.88.	Överlåtelse av fastigheter	0

Avdelning 37

37.	NÄRINGSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0
37.52.	SKÖTSEL AV JORDEGENDOMAR	<u>0</u>
37.52.20.	Skötsel av jordegendomar - verksamhetsinkomster	0

Avdelning 39

39.	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-2 699 000
39.10.	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	<u>941 000</u>
39.10.91.	Skattegottgörelse	941 000
39.30.	UPPTAGNA LÅN	<u>-3 640 000</u>
39.30.90.	Finansieringslån	-3 640 000
	Inkomsternas totalbelopp	-2 699 000

UTGIFTER

Huvudtitel 42

42.	LANDSKAPSREGERINGEN	0
42.05.	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UT-GIFTER	<u>0</u>
42.05.09.	Externt samarbete	0

Huvudtitel 43

43.	KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-270 000
43.01.	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-40 000</u>
43.01.01.	Kansliavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR)	-40 000
43.03.	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET OCH EXTERNA KONTAKTER	<u>0</u>
43.03.02.	Ålandskontoret i Stockholm - verksamhetsutgifter (VR)	0
43.40.	FASTIGHETSENHETEN	<u>-250 000</u>
43.40.01.	Fastighetsenheten - verksamhetsutgifter (VR)	0
43.40.75.	Ombyggnader och grundförbättringar (R)	-250 000
43.60.	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>20 000</u>
43.60.20.	Ålands polismyndighet - verksamhetsutgifter (VR)	20 000

Huvudtitel 44

44.	FINANSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 910 000
44.10.	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-2 760 000</u>
44.10.88.	Inköp av aktier	-2 760 000
44.95.	ENLIGT FÖRVALTNINGSOMRÅDE ICKE FÖRDELADE POSTER	<u>-150 000</u>
44.95.72.	Utgifter för digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning (R)	-150 000

Huvudtitel 45

45.	SOCIAL- OCH MILJÖÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0
45.01.	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>0</u>
45.01.01.	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR)	0
45.56.	AVFALLSHANTERING	<u>0</u>
45.56.62.	Främjande av avfallshanteringen (R)	0

Huvudtitel 46

46.	UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	22 000
46.60.	MUSEIBYRÅN	<u>22 000</u>
46.60.20.	Museibyran - verksamhetsutgifter (VR)	22 000

46.80.	ÅLANDS LANDSKAPSARKIV	<u>0</u>
46.80.20.	Ålands landskapsarkiv - verksamhetsutgifter (VR)	0

Huvudtitel 47

47.	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0
47.30.	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESTÖDS- MYNDIGHET	<u>0</u>
47.30.52.	Specialutgifter för arbetskraftsservicen	0

Huvudtitel 48

48.	TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-1 144 000
48.10.	ÖVRIG TRAFIK	<u>-754 000</u>
48.10.40.	Understöd för flygtrafik	-754 000
48.20.	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-390 000</u>
48.20.22.	Upphandling av sjötrafik (VR)	-390 000

Huvudtitel 49

49.	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, IN- KOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	7 001 000
49.98.	ÖVERFÖRINGAR MELLAN OLIKA BUDGETÅR	<u>7 001 000</u>
49.98.98.	Föregående års underskott	7 001 000
	Utgifternas totalbelopp	2 699 000

Mariehamn den 1 juni 2012

Britt Lundberg
talman

Viveka Eriksson
vicetalman

Roger Jansson
vicetalman

DETALJMOTIVERING

32./42. LANDSKAPSREGERINGEN

42.05. LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFER

Utgifter

42.05.09. Externt samarbete

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-42.480,67	-66.000	0

Föreslås att landskapsregeringen vidtar åtgärder för att utträda ur samarbetet inom ramen för CPMR.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 18/2011-2012

Utskottet finner det ändamålsenligt att landskapsregeringen ser över det externa samarbetet och överväger vilka samarbeten som man kan utträda ur respektive satsa på.

33./43. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

43.01. ALLMÄN FÖRVALTNING

Utgifter

43.01.01. Kansliavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-1.424.743,84	-1.852.000	-40.000
(t.a. -189.460,00)	(t.a. -30.000)	

Föreslås att tjänsterna som elinspektör (Ikl A24) och byggnadskonsulent (Ikl A22) indras. Indragningen av tjänsterna ersätts till vissa delar av köp av experttjänster.

Därtill föreslås ett tilläggsanslag om 40.000 euro för utvecklingsarbete rörande dels processkartläggning för verksamhetsstyrning, dels landskapsregeringens hemsida.

43.03. KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET OCH EXTERNA KONTAKTER

Utgifter

43.03.02. Ålandskontoret i Stockholm – verksamhetsutgifter (VR)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-81.000,00	-84.000	0
(t.a. -1.376,89)		

Sverigebevakningen förbättras genom användandet av modern teknik och kontinuerlig rapportering. Föreslås att lokalerna för Ålandskontoret i Stockholm sägs

upp. Vid behov upphyr centrala lokaler i samverkan med åländska företag och organisationer.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 18/2011-2012

Utskottet ber landskapsregeringen göra en utvärdering av Ålandskontorets verksamhet och återkomma till frågan i samband med kommande budgetförslag.

43.40. FASTIGHETSENHETEN

Inkomster

33.40.88. Överlåtelse av fastigheter

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
200.470,02 (t.a. 66.117,63)	290.000	0

Föreslås att landskapsregeringen befullmäktigas att arrendera ut markområden från fastigheterna Jomala gård RN:r 6:0 och Kvarnhagen RN:r 5:16 med tillhörande ekonomie- och andra byggnader, för en tid av 20-30 år, för lämplig verksamhet som exempelvis kan omfatta lantbruks- eller turismverksamhet.

Föreslås även att Kumlinge flygfält kan säljas.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 18/2011-2012

Utskottet har erfarit att Kumlinge kommun och landskapsregeringen försöker hitta lämpliga lösningar för Kumlinge flygfält. Utskottet föreslår vidare att landskapsregeringen befullmäktigas att om man finner det lämpligt även sälja ut hela eller delar av de markområden som landskapsregeringen föreslår att ska utarrenderas vid Jomala gård.

Utgifter

43.40.01. Fastighetsenheten – verksamhetsutgifter (VR)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-1.214.526,86 (t.a. -329.901,00)	-1.602.000	0

Föreslås att en tjänst som fastighetsskötare i arbetsavtalsförhållande upphör under året.

43.40.75. Ombyggnader och grundförbättringar (R)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-458.035,00	-1.700.000	-250.000

Under momentet föreslås ett tillägg om 250.000 euro för ombyggnad av naturbruksskolan för kontorsändamål. Se även allmänna motiveringen.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 18/2011-2012

Utskottet vill inskräpa brådskan i ärendet eftersom landskapet idag hyr upp lokaliteter för en del av sin personal. Landskapsregeringen bör snarast fastställa vilka verksamheter som ska flytta till naturbruksskolans lokaliteter varefter de

upptagna medlen kan användas för ombyggnad och renovering.

43.60. ÅLANDS POLISMYNDIGHET

Utgifter

43.60.20. Ålands polismyndighet - verksamhetsutgifter (VR)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-5.066.614,90 (t.a.- 325.562,85)	-5.600.000	20.000

Under momentet föreslås att tre vakanta tjänster som äldre konstaplar (lkl A19) dras in, samt att ytterligare två tjänster som äldre konstapel (lkl A19) dras in.

Med beaktande av ovanstående föreslås en minskning om 20.000 euro.

34./44. FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

44.10. SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR

Utgifter

44.10.88. Inköp av aktier

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
		-2.760.000

Momentet nytt.

Landskapsregeringen konstaterade i budgetförslaget för år 2012 att EU-direktiv 2009/72/EG syftar till åtskillnad mellan ägande och kontroll av nät drift samt leverans- och produktionsintressen avseende elektricitet. Direktivet innebär att ingen av de nuvarande ägarna i Kraftnät Åland Ab som samtidigt företräder produktions- eller leveransintressen kan kvarstå som ägare. Landskapsregeringen hade därför vänt sig till de övriga ägarna i bolaget med en förfrågan om de är intresserade av att landskapet löser in deras aktier. Landskapsregeringen ansåg att landskapet för sin del kan avstå från sitt ägande i Mariehamns Energi Ab. Landskapsregeringen meddelade i budgetförslaget för år 2012 även om sin avsikt att återkomma till lagtinget med förslag till budgetering då förhandlingsöverenskommelser nåtts i ärendet.

Med beaktande av detta föreslår landskapsregeringen, utgående från ett förhandlingsresultat med de största övriga ägarna i Kraftnät Åland Ab d.v.s. Ålands Elandelslag och Mariehamns stad att landskapet löser in övriga aktieägare i Kraftnät Åland Ab till ett pris om 250 euro per aktie. Den totala kostnaden för att inlösa samtliga övriga ägare stiger då till 4.256.500 euro. Då detta är genomfört äger landskapet sålunda Kraftnät Åland Ab i sin helhet mot nuvarande 46,84 %.

Samtidigt föreslår landskapsregeringen att landskapets aktieinnehav i Mariehamns Energi Ab, tidigare Ålands Energi Ab, säljs till Mariehamns stad för 1.500.000 euro och att kvittning mot köpeskillingen för stadens aktier i Kraftnät Åland kan göras. Landskapet äger idag 72.287 aktier i Mariehamns Energi Ab utgörande 35,43 % av det totala antalet aktier.

Med beaktande av ovanstående, och med hänvisning till 8 § finansförvaltningslagen, föreslår landskapsregeringen ett nettoanslag om 2.760.000 euro för att genomföra de avsedda aktietransaktionerna.

44.95. ENLIGT FÖRVALTNINGSOMRÅDE ICKE FÖRDELADE POSTER

Utgifter

44.95.72. Utgifter för digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning (R)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
		-150.000

Momentet nytt. Se även allmänna motiveringen.

Landskapsregeringen föreslår ett anslag om 150.000 euro för inledande kostnader för arbetet med digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning. Anslaget avser främst kostnader för systemstöd för planering, uppföljning och budgetering samt för digital agenda för Åland. I grundbudgeten för år 2012 upptagna anslag under momenten 44.01.05 respektive 44.95.05 kan även användas för utgifter i anslutning till utvecklingsarbetet.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 18/2011-2012
Utskottet hänvisar till sina skrivningar under betänkandets allmänna motivering.

35./45. SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

45.01. ALLMÄN FÖRVALTNING

Utgifter

45.01.01. Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning – verksamhetsutgifter (VR)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-854.958,72	-1.220.000	0
(t.a. -350.966,05)		

Föreslås att tjänsten som landskapsveterinär vid miljöbyrån indras. De huvudsakliga arbetsuppgifterna som idag ankommer på tjänsten kommer att överföras till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

45.56. AVFALLSHANTERING

Utgifter

45.56.62. Främjande av avfallshanteringen (R)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-120.661,00	-70.000	0

Användningsområdet för momentet föreslås ändras så att anslaget enbart kan användas för sluttäckning av deponier. Då det är oklart när stödansökningarna för de deponier som ännu inte sluttäckts inkommer föreslås anslaget ändras till ett re-

servationsanslag.

36./46. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE

46.60. MUSEIBYRÅN

Utgifter

46.60.20. Museibyrån – verksamhetsutgifter (VR)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-3.032.793,03	-2.945.000	22.000
(t.a. -209.023,00)		

Föreslås att ett arbetsavtal för en timmerman indras under året.

46.80. ÅLANDS LANDSKAPSARKIV

Utgifter

46.80.20. Ålands landskapsarkiv – verksamhetsutgifter (VR)

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-105.279,92	-140.000	0
(t.a. -17.409,49)		

För moment 46.80.20 föreslås att en tjänst som arkivbiträde (inkl A15) indras och att arkivets öppethållningstider begränsas.

37./47. NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

47.30. ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESTÖDSMYNDIGHET

Utgifter

47.30.52. Specialutgifter för arbetskraftsservicen

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
0	-50.000	0

Anslaget kan även användas för att erbjuda sökande som är i behov av särskilt stöd och handledningsinsatser. Sådana insatser har hittills kunnat erbjudas inom ramen för projektet ”Stöd i arbete”, som nu har upphört.

47.52. SKÖTSEL AV JORDEGENDOMAR*Inkomster***37.52.20. Skötsel av jordegendomar - verksamhetsinkomster**

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
77.899,45	10.000	0

Föreslås att landskapsregeringen befullmäktigas att arrendera ut Haga kungsgård (RN:r 1:4) på upp till 30 år för att möjliggöra långsiktiga investeringar och åtaganden av en arrendator. I arrendet ingår jordbruksmarken (75 ha åker och 15 ha bete), produktionsbyggnaderna och mangårdsbyggnaden. Vatten- och skogsbruksområden ingår inte. Målsättningen är att gården ska användas för såväl lantbruksproduktion som livsmedelsförädling och kulturell verksamhet. Att förlänga tiden från dagens 20 år till 30 år har ingen direkt inverkan på budgeten. Det ger emellertid arendetagaren större möjligheter till att underhålla och renovera byggnaderna och på så sätt få kungsgården i bättre skick.

38./48. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**48.10. ÖVRIG TRAFIK***Utgifter***48.10.40. Understöd för flygtrafik**

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-458.975,97	-550.000	-754.000

För moment 48.10.40 föreslås ett tilläggsanslag om 754.000 euro för upprätthållande av flygtrafik på linjen Mariehamn – Stockholm/Arlanda enligt ingånget avtal för perioden 2012-2016. Årskostnaden för trafiken år 2012 uppgår till 1.304.000 euro.

48.20. KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK*Utgifter***48.20.22. Upphandling av sjötrafik (VR)**

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-16.389.235,57 (t.a. 488.052,00)	-17.710.000	-390.000 (t.a. -300.000)

Under momentet föreslås, med beaktande av tidigare års anslag, ett tilläggsanslag om 390.000 euro för upprätthållande av sjötrafik enligt nuvarande tidtabell då bränslepriset beräknas öka till 0,78 euro/l netto mot tidigare budgeterat 0,68 euro/l netto.

39./49. SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER

39.10. SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

Inkomster

39.10.91. Skattgottgörelse

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
19.767.938	16.500.000	941.000

Ålandsdelegationen har fastställt den till landskapet Åland tillkommande skattgottgörelsen för år 2010 till 17.440.733 euro. Eftersom en inkomst om 16.500.000 euro upptagits i grundbudgeten föreslås en höjning av inkomsten under momentet med 941.000 euro.

39.30. UPPTAGNA LÅN

Inkomster

39.30.90. Finansieringslån

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
0	34.021.000	-3.640.000

För balansering av föreliggande förslag till första tilläggsbudget för år 2012 föreslås en minskning om 3.640.000 euro.

49.98. ÖVERFÖRINGAR MELLAN OLIKA BUDGETÅR

Utgifter

49.98.98. Föregående års underskott

Bokslut 2011	Budget 2012	Budget
-17.499.013,93	-24.500.000	7.001.000

Det ackumulerade budgetunderskottet uppgår i bokslutet för år 2011 till 17.499.013,93 euro mot i grundbudgeten antagna beloppet om 24.500.000 euro.

Med hänvisning till ovanstående föreslås en minskning om 7.001.000 euro under momentet.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 18/2011-2012

Utskottet konstaterar att överföringen från tidigare år bl.a. beror på en fordran som landskapet har på Ålands industrihus Ab vilken ännu inte realiserats.

Bilaga 1.

Personalförändringar under ramperioden

Avdelning	Förslag	Belopp 2012	Belopp 2013	Belopp 2014	Belopp 2015
Landskapsregeringen	Ändrad personalresurs	0	0	0	60 000
		0	0	0	60 000
Kansliavdelningen	Byråsekreterare allmänna byrån, personal, indras	0	35 500	35 500	35 500
	Vakant autonomiutv/lagberedartjänst indras		85 000	85 000	85 000
	Nationell expert Bryssel förlängs ej	0	28 000	56 000	56 000
	Elinspektör indras	0	35 000	35 000	35 000
	Byggnadskonsulent indras	0	53 000	53 000	53 000
	Fastighetskötare indras	0	21 000	21 000	21 000
	Städare arkiv indras		33 000	33 000	33 000
	Tre vakanta tjänster som äldre konstapel indras	0	0	0	0
	Två tjänster som äldre konstapel indras	20 000	80 000	80 000	80 000
	Ändrad personalresurs polisen		20 000	50 000	50 000
		20 000	390 500	448 500	448 500
Finans	Bokförartjänst indras	0	37 000	37 000	37 000
	Ändrad personalresurs	0	0	50 000	90 000
		0	37 000	87 000	127 000
Social- och miljö	Landskapsveterinär indras	0	53 000	21 000	21 000
ÅMHM	Ändrad personalresurs	0	-9 800	-9 800	-9 800
ÅHS	Ändrad personalresurs	0	0	0	0
		0	43 200	11 200	11 200
Utbildning- och kultur	Timmerman indras	22 000	44 000	44 000	44 000
	Projektledare indras	0	42 000	42 000	42 000
	Arkivbiträde indras	0	37 000	37 000	37 000
	Ändrad personalresurs	0	141 500	194 000	238 000
		22 000	264 500	317 000	361 000
Näring	Indragning av avbyttjänster	0	0	58 000	438 000
	Ändrad personalresurs	0	85 000	85 000	85 000
		0	85 000	143 000	523 000
Trafik	Delar av sjötrafiken konkurrensutsätts				
	Ändrad personalresurs				

	Ändrad personalresurs innebär att det ännu ej beslutats vilka tjänster som berörs				

Riktlinjer för verksamhetsförändringar som leder till personalminskningar

Personalminskningar som behöver ske på grund av ekonomiska orsaker genomförs i första hand i samband med naturliga avgångar. Men eftersom behovet av personalminskningar och vakanser genom naturliga avgångar inte sammanfaller helt och hållet, kommer även i vissa fall tjänster som inte är vakanta och arbetsavtalsförhållanden som gäller tillsvidare att upphöra. Verksamhetsförändringar som leder till personalminskningar hanteras i enlighet med riktlinjerna i personalförsörjningsplanen (antagen 16.11.2009).

Indragning av tjänst är grund för uppsägning av tjänsteförhållandet om tjänstemannen inte kan förflyttas till en annan tjänst vars kompetenskrav han eller hon uppfyller och som kan anses vara lämplig för honom eller henne.

En tjänsteman kan avgå med ålderspension flexibelt inom åldersgränserna 63-68 år. Då man överväger att dra in en tjänst vars tjänsteinnehavare har möjlighet att avgå med pension under åren 2012-2015 anpassas indragningen av tjänsten så långt som möjligt till tjänstemannens eget val av tidpunkt för pensionsavgång. Om det på grund av de ekonomiska ramarna för budgetåren 2012-2015 bedöms nödvändigt att tidigarelägga tjänsteindragningen gäller följande:

Om tjänstemannen har en s.k. individuell pensionsålder som ger rätt till tilläggspension för anställningstid före 1995, dras tjänsten in tidigast från den tidpunkt då tjänstemannen uppnår sin individuella pensionsålder.

I övriga fall dras tjänsten in tidigast från den tidpunkt tjänstemannen blir 65 år.

Detta gäller även arbetstagare och arbeten som utförs inom ramen av ett arbetsavtalsförhållande.

Budget 2012 samt ramförslag investeringar 2013 - 2015

Moment	Moment rubrik	Budget 2012	Ramförslag 2013	Ramförslag 2014	Ramförslag 2015
Byggnader					
43.40.74	Renovering samt ombyggnad av Självstyrelsegården omfattande både kansli- och lagtingshuset	3 000 000	3 000 000	2 500 000	0
43.40.75	Ombyggnader och grundförbättringar	1 700 000	1 500 000	1 700 000	1 500 000
45.70.75	Om- och tillbyggnad av centralsjukhuset	2 000 000	500 000	500 000	1 500 000
45.70.76	Geriatrisk klinik på Gullåsen	400 000	6 000 000	6 600 000	7 000 000
46.60.74	Utvecklande av Bomarsund - uppförande av besökscentrum	0	0	0	0
Sammanlagt byggnader		7 100 000	11 000 000	11 300 000	10 000 000
Vägar, broar och hamnar					
48.30.77	Vägbyggnads- och -förbättringsarbeten	4 000 000	5 000 000	5 000 000	4 000 000
48.30.78	Kortruttsinvesteringar Ramförslag (Åva-Jurmo+planering av särskilt finansierat kortruttsprojekt)	1 000 000	500 000	2 700 000	2 500 000
48.30.79	Bro- och hamnsbyggnadsinvesteringar	2 375 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Sammanlagt vägar, broar och hamnar		7 375 000	7 000 000	9 200 000	8 000 000
Övrigt					
44.95.70	Anskaffning av inventarier	130 000	130 000	130 000	130 000
44.95.71	Anskaffning av nytt ekonomisystem	400 000	100 000	0	0
44.95.72	Digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning		500 000	500 000	500 000
45.70.70	ÅHS anskaffningar	950 000	700 000	1 000 000	1 200 000
46.55.70	Investeringar i maskinlaboratorie, Högskolan	220 000	300 000	280 000	0
46.60.71	Inköp av konst, museet	20 000	20 000	20 000	20 000
46.60.72	Ålands museum basutställning	100 000	200 000	300 000	0
48.10.70	Anskaffning och förnyande av oljeskyddsutrustning	100 000	0	0	0
Sammanlagt övrigt		1 920 000	1 950 000	2 230 000	1 850 000
Alla investeringar sammanlagt		16 395 000	19 950 000	22 730 000	19 850 000